

Pedagógiai Program

Kövesdy Katalin
2024.09.01.

Tartalomjegyzék:

Jogszabályi háttér	1
Bevezetés	2
Az intézmény adatai	3
Helyzetelemzés	5
Gyermekkép	6
Óvodakép	8
Óvodai nevelésünk alapelvei	9
Óvodánk személyi feltételei	10
Óvodai nevelésünk célja	12
Egészséges életmód alakítása	13
Érzelmi, erkölcsi életorientált nevelés	17
Az anyanyelvi,-értelmi fejlesztés és nevelés	25
Tervezés	27
Az óvodai élet megszervezésének elvei	29
Az óvodai élet tevékenységei	32
Tehetségazonosítás, tehetséggondozás	60
Mérés, értékelés, ellenőrzés rendszere	62
Az óvodai hagyományok, ünnepek	63
Inkluzív pedagógia, integráció	65
Gyermekvédelem, szociális segítség	68
Kapcsolatrendszer	71
Óvoda-iskola átmenet támogatása	77
Szakirodalom, forrásanyag	79
Ózike tagóvoda	80
Tölgyfa tagóvoda	83
Napsugár tagóvoda	88

449/2024

Pedagógiai Program

Bátonyterenyi Városi Óvoda
3070 Bátonyterenye, Liget út 13.

Intézmény OM - azonosítója: 201215	Készítette: Kövesdy Katalin Ilona Igazgató
Legitimációs eljárás - Az érvényességet igazoló aláírások:	
Elfogadta: ..... Nevelőtestület nevében névaláírás ..... Szakalkalmazottak nevében névaláírás	Véleménynyilvánítók: ..... Óvodai szülői szervezet nevében névaláírás
Jóváhagyta: ..... Fenntartó Bátonyterenye Város Önkormányzata Ph.	
Jóváhagyta: ..... Igazgató Ph.	
Hatályos: 2024.szeptember 1.	

Jogsabályi háttér:

363/2012 (XII.17) Korm.rendelet az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjáról

2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról

401/2023 (VIII.30) korm.rendelet

2011. évi CXC törvény a Nemzeti Köznevelésről

20/2020. (XII.17) Korm. rendelet a nevelési oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névadásáról

2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról

2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól

1997. évi XXVI. törvény a gyermekvédelemről és gyámügyi igazgatásról

1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról

15/1998 (IV.30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működési feltételeiről

277/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről

Az óvoda hatályos Alapító okirata

Bevezetés

A Bátonyterenyei Városi Óvoda megalakulásának első évében fontosnak tartottuk a szülők elégedettségének, igényeinek, elvárásainak megismerését. Az elvégzett felmérésünk eredményei, pozitív megítélésünk is megerősít bennünket abban, hogy jó úton járunk a reánk bízott gyermekek nevelésében. Az óvodás gyermekeink családi, szociokulturális háttere tagóvodánként eltérő képet mutat. Sok a nehéz helyzetbe került család szinte minden tagóvodánkban, sőt néhány tagóvodánkba járó gyermekek szülei nagy részének fő jövedelemforrást a különböző címen igénybe vehető segélyek jelentik. Ezeket a tényeket figyelembe vettük a Bátonyterenyei Városi Óvoda pedagógiai programjának kialakításában, mert a családnak meghatározó szerepe van a gyermeknevelésben.

Az óvodai nevelőtestületünk sokszínű egyénekből formálódó, jól felkészült és gyermekszerető együttes, amelyet demokratikus szellem, jóakarát légköre jellemzi. Nevelőtestületünk jó szakmai kondíciókkal rendelkezik a pedagógiai programunk megvalósításához és folyamatos továbbfejlesztéséhez.

Hiszünk a gyermekben és önmagunk pedagógiai elképzeléseiben, az alkotó pedagógiában, mert a ma gyermekének megértő, elfogadó, szerető, alkotó óvodapedagógusra van szüksége, aki tudja követni a változásokat és tud élni a szakmai szabadsággal.

Az intézmény adatai

Az intézmény neve:

Bátonyterenyei Városi Óvoda

OM:

Az intézmény székhelye:

3070 Bátonyterenye, Liget út 13.

Ügyvitel:

3078 Bátonyterenye Október
6.au.8.

201215

Az intézmény alapításának dátuma: 2014. július 1.

Fenntartó megnevezése, címe:

Bátonyterenye Város Önkormányzata

Tagóvodák megnevezése	Címe	Telefonszáma	E-mail
Bátonyterenyei Városi Óvoda	3070 Bátonyterenye, Liget út 13.	06 20 568 0396	ovodaigazgato@ batonyovi.hu
Őzike Tagóvodája	3070 Bátonyterenye, Liget út 13.	06 20 400 5400	ozike@batonyovi.hu
Napsugár Tagóvodája	3078 Bátonyterenye, Október 6. tér	06 20-568 0468	napsugar@ batonyovi.hu
Tölgyfa Tagóvodája	3070 Bátonyterenye, Alkotmány út 34.	06 20 568 0238	tolgyfa@ batonyovi.hu

Helyzetelemzés

A Bátonyterenyi Kistérség az Észak Magyarországi régióban, Nógrád megye keleti részén, az Északi-középhegység két nagy hegyvonulata, a Cserhát és a Mátra találkozásánál fekszik. A Kelet- Cserhát Tájvédelmi körzet nagy része és a Mátrai Tájvédelmi körzet jelentős része is benyúlik a térségbe. A települések középkori eredetűek, melyet az bizonyít, hogy több településen található román kori illetve középkori templom.

A tájat éppen e két tájegység, a Cserhát lágy vonulatai és a Mátra vulkanikus eredetű hegycsúcsai teszik változatossá. Az önmagában két egymástól jól elkülöníthető egység, melyeket a 21. sz. fő közlekedési út választ el egymástól, a Cserhát déli oldalán található Kis- Zagyva völgyéből és a Mátra északi oldalán fekvő mátrai településekből tevődik össze. Bár természeti egységektől tagolt a térség, közös múltjuk, hagyományaik, adottságaik és a jövőbe vetett közös elképzeléseik szoros kapocsként fűzik őket össze.

Bátonyterenyi térségét a „Palócföld kapujának” is nevezik, utalva ezzel a máig fennmaradt ízes palóc beszédre, a tájjellegű népi ételekre, a század eleji népi építészeti stílusú falusi házakra. A térség legnagyobb értéke: a szinte érintetlen, vadregényes táj, és a történelmileg kialakult településszerkezet. Népi kultúrája páratlanul gazdag, az itt élő emberek gondosan ápolják hagyományukat, és be is mutatják azokat hangulatos rendezvényeiken.

A kistérségben hosszú időn keresztül a mezőgazdaság biztosította a megélhetést. Ugyanakkor a bányászat fejlődése nemcsak megélhetést biztosított, hanem ide vonzotta a munkásembereket, akik itt telepedtek le. 1992-ben megszűnt a bányászat. Az elbocsátott bányászok közül sokan ideje korán nyugdíjba mentek, mások az egyre szaporodó kisebb-nagyobb vállalkozásoknál helyezkedtek el, sokan azonban munkanélkülivé váltak, a munkavállalás napjainkban is nehéz.

A lakónépség megközelítőleg 11 000 fő, de az országos tendenciához hasonlóan fogy. Nógrád megye harmadik legkisebb térsége. Az utolsó népszámlálást figyelembe véve kedvezőtlen a kistérségen belül a vándorlási különbözet negatív értéke és növekvő tendenciája.

A roma nemzetiséghez tartozók száma meghaladja az országos átlagot, becsléseink szerint 25% körüli lehet, de a fiatal korosztályon belül ez az arány jóval magasabb, van olyan település is, ahol ez eléri a 70%-ot (Mátraverebély). Jelentős számú, értékes hagyományokkal rendelkező szlovák nemzetiségű lakos él Sámsonházán.

Szignifikáns jelentőségűnek tartjuk a pedagógiai kultúra növelését: a gyermekek sajátos érdekeikre való intenzív ráhangolódást, a tagóvodák kialakult pedagógiai profiljának továbbfejlesztését, a belső műhelymunka, a pedagógiai önismeret, önfejlesztés, alkotóképesség fokozását, alkotóközösségek életre hívását, attitűdök áthangolását, értékképzést.

A pedagógiai programunk kialakítása során figyelembe vettük az óvodába járó gyermekek családi hátterének jellemzőit, az óvodával szembeni - pedagógiailag elfogadható - szülői igényeket.

Gyermekkép

A gyermekek egyedi, mással nem helyettesíthető szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.

Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, elfogadó ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, biztosítva minden gyermek számára hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

Programunk felismeri, értékeli, támogatja és ösztönzi azoknak a kívánatos személyiségtulajdonságoknak, jellemvonásoknak az óvodáskorban való megalapozását, amelyekre a demokratikus társadalmunkban, a gyorsan változó idő függvényében szükség van.

Ezek:

-a személyiség autonómiája (az alkalmazkodás és az önértékesítés stratégiájának elsajátítása)

-a cselekvés felelőssége,

-választási, döntési képesség és körülmények fennállásának bátorsága,

-önálló, rugalmas, kritikus gondolkodás,

-saját igények, szükségletek megfogalmazása és kifejezése,

- korszerű műveltség, tájékozottság és önfejlesztő magatartás,
- mások tiszteletben tartása, az együttműködés, együttélés stratégiájának elsajátítása,
- az identitástudat, a nyitottság és tolerancia, az értékek sokféleségének tiszteletben tartásával.

Közelebbi céljaink elérése érdekében alapvető feladatunknak tekintjük a személyiség harmonikus fejlesztését.

A személyiségértékek, tulajdonságok, képességek közül kiemelten alapozzuk meg az alábbiakat:

- a gyermekek rendelkezzenek pozitív énképpel, legyen kulturális identitásuk, őrizzék meg kíváncsiságukat, legyenek önállóak, ismerjék meg a saját értékeiket, erősségeiket;
  - pozitív beállítódással szeressenek többet tudni, felfedezni, megismerni;
  - szerezzenek sok pozitív tapasztalatot, éljenek meg sok élethelyzetet, amelyek hozzájárulnak testi, szociális, emocionális és intellektuális fejlődésükhöz;
  - tanulják meg és tapasztalják meg az együttműködésben az alkalmazkodás és az önérvényesítés lehetőségeit, a kompromisszumok, konszenzusok kialakításának stratégiai elemeit;
  - legyenek képesek társaikkal és felnőttekkel kommunikálni, kapcsolatot teremteni és kontaktust fenntartani;
  - a szabályok ismeretében tudjanak dönteni helyes vagy helytelen megnyilvánulásaik között);
  - szeressék a természetet, védjék az élőlényeket, a környezetet;
  - tiszteljék a hagyományokat, ápolják érzelmi kötődéseiket, legyenek érzékenyek mások problémáira és fogadják el társaik másságát;
  - személyiségük szabad kibontakozásában válják az önkifejezés, az individualizáció és szocializáció fő tevékenységformájává a játék, igényeljék a játékot és keressék az együttműködést társaikkal, egyeztessék elképzeléseiket, megőrizve személyiségük autonómiáját, a kreativitást, az ötletességet.
  - legyenek optimista szemléletűek, jókedvűek, tudjanak örülni a kis sikereknek is,
- Programunk gyermek- és személyiségközpontú, nagy hangsúlyt fektet: a gyermeki személyiség kibontakoztatására, a hátrányok csökkentésére az életkori és egyéni sajátosságokra az eltérő fejlődési ütemet figyelembevéve - ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását.

Óvodakép

Az ember egyedi és mással nem helyettesíthető individuum és szociális lény egyszerre. Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője a gyermek 3. életévétől az iskolába lépésig.

Az óvodai nevelésben alapelv, hogy:

A gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi; a nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását;

Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.

Az óvodai nevelés az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik: a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről. Kiemelt feladata a mással nem helyettesíthető játék tevékenység biztosítása.

Olyan pedagógiai környezet kialakítása a cél, ahol a befogadó attitűd természetessé válik, az óvodapedagógus, a nevelőmunkát segítő munkatársak, szülők, gyermekek számára egyaránt. A befogadó óvodai nevelés kialakításához való aktív hozzájárulásunk része a multikulturális és interkulturális szemléletmód és nevelési gyakorlat kialakítása.

Programunk a szülőkkel kialakítandó személyes, új minőséget jelentő kapcsolatra, együttműködésre építi az óvodai nevelést.

Óvodáinkban közvetetten segítjük az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését. Óvodáink pedagógiai tevékenységrendszerre és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását.

Óvodai nevelésünk alapelvei

Az óvodai nevelés az emberi személyiség, az emberi jogok alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítésére irányul.

Az óvodában a gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi. Programunk szerinti óvodapedagógiánk a gyermek teljes emberi méltóságát, a felnőttel egyenrangú szellemi individualitásának szabadságát tiszteli.

A gyermeki személyiséget - mint fejlődő személyiséget - különleges védelem illeti meg. Az óvodai nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni képességeinek kibontakoztatását.

Az óvodai nevelés az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik: az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről; a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról, a gyermeki közösségben végezhető sokszínű - az életkornak és fejlettségnek megfelelő - tevékenységről, különös tekintettel és mással nem helyettesíthető játékra; e tevékenységeken keresztül az életkornak megfelelő műveltségterületek közvetítéséről; a kisgyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.

Óvodánk tárgyi feltételei

Tagóvodáink nagyon szép természeti környezetben helyezkednek el, épületeinket nagy alapterületű, parkosított óvodakertek öveznek. Az óvodáink kertje, udvara sokféle, szabad levegőn eltöltendő tevékenység feltételét biztosítják. Az intézmény működésének tárgyi feltételei megfelelőek. Csoportszobáink esztétikusan díszítettek, otthonos, barátságos színterei a csoportéletnek.

Minden óvodában folyamatos az eszközbeszerzés, a szükséges eszközök pótlása.

A tornaszoba minden tagóvodában hiányzik, ennek kialakítása építészeti szempontból nem megvalósítható jelenleg.

Óvodánk személyi feltételei

A pedagógiai program megvalósításában kulcsszereplő az óvodapedagógus és minden dolgozó, akik az intézményben a gyermekekért dolgoznak. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermekek számára. A gyermekekkel közvetlenül dolgozók közérzetétől függ az óvoda légköre. Ezt a jó közérzetet biztosítja a demokratikus, következetes vezetés és a testület együttműködése. A dolgozók felelőssége és hatásköre jól körvonalazott, személyre "szabott" a munkaköri leírásokban, ez elősegíti a hatékony együttműködést. Minden felnőtt önálló egyéniség és a csoport minden tagjának fokozott igyekezettel kell a többiek szaktudását, tapasztalatait, attitűdjét és igényeit figyelembe venni.

Ugyanakkor mindenkinek tisztában kell lennie a saját tudásának korlátaival és felismerni annak szükségességét, hogy az óvodai nevelési programban meghirdetett és támogatott célokat aktív tudással közelítsék meg.

Közös cél: az összhang megteremtése. Úgy alakítjuk ki az együtt dolgozó teameket, hogy képesek legyenek egymást kiegészíteni, ha egyébként eltérő személyiségűek is, akik azonos nevelési filozófiát vallanak és azonos elvárásokat támasztanak a gyermekekkel szemben. Kiemelt jelentőségű valamennyi munkatárs folyamatos együttműködése, összehangolt munkája a befogadó szellemiségű óvoda, az inkluzív nevelés kialakítása érdekében.

Humán erőforrás menedzsment szempontjából igyekszünk óvodapedagógusokkal biztosítani az egésznapos ellátást, ugyanakkor nagy hangsúlyt fektetünk a pedagógiai asszisztensek munkájának támogatására a csoport életében, hiszen ők is elláthatnak nevelési feladatokat, délutáni időszakban önállóan csoportokat.

Támogatjuk a továbbtanulást, az óvodapedagógusi képzésben való részvételt.

A programunk szerint az óvodai dolgozóira jellemző:

- bízik a gyermekben, optimista és realista,
- hagyja a gyermekeket próbálkozni, ösztönzi az újrakezdésre, bátorítja;
- türelmesen kivárja az eredményt;
- a háttérből figyel a gyermeket és szükség esetén segít, támogat;
- teljes lényével motivál, "pozitív erőforrás" a gyermek számára;
- minden gyermekben felismeri a lehetőséget, az erőt, az erősséget;

-a hibákat az eredmények oldaláról közelíti meg, és bizalomelőleggel (én tudom, meg tudod csinálni) segíti a hibák kijavítását.

Az óvodapedagógusok alapos szakmai felkészültséggel rendelkeznek, ez a szakmai ismeret a legfontosabb kapaszkodó és vezérfonal az óvodai nevelés sokszínűségében, azonban hivatásukban alapkövetelmény: a permanens önművelés.

Programunk megvalósításához a korábban megszerzett szakmai műveltség következő pontjain van szükség újabb ismeretek megszerzésére, illetve szemléletmód formálására: az alaposabb, a hagyományosnál mélyebb gyermekismeret technikáinak elsajátítása és az elemzőkészség fejlesztése;

-a tolerancia jegyében a csoport képességszintjeinek megfigyelése, a fejlődésbeli különbségek szóródásának feltérképezése, a képességek fejlesztésének támogatása, megvalósítása

-a differenciálás technikájának, metodikai lehetőségeinek elsajátítása,

-a hagyományos didaktikai - túlságosan analizáló - folyamatos helyett a gyermeki megismerő tevékenység specifikumaira épülő, tevékenységorientált játékos tanulási folyamatok tervezési, megvalósítási technikáinak elsajátítása;

-a digitális technológiák megismerése, alkalmazása a tanulási-tanítási folyamatban

-az előítéleteink feladása, a bizalom légkörének kialakításával.

-az érzelmi kötődés, ragaszkodás alapozza meg az óvodapedagógus minta szerepét;

-magatartása legyen határozott, következetes, barátságos, szeretetteljes, őszinte, minden gyermek számára elfogadó és toleráns, inkluzív

-egész személyiségével (gesztusaival, érzelmeivel, attitűdjeivel, értékrendjével), személyes vonzerejével, kíváncsiságot keltő tevékenységével egyszerű, tiszta, könnyen utánozható mintákat nyújtson a gyermekeknek.

Óvodai nevelésünk célja

A gyermekek sokoldalú, harmonikus személyiségfejlesztése, az egyéni képességek figyelembe vételével.

Az eltérő fejlődési ütem figyelembe vétele.

Az érzelmi biztonság megalapozása.

A pozitív érzellel telített vidám, derűs légkör biztosítása.

Az egészség megóvása, az egészséges életvitel kialakítása.

Az inkluzív nevelés biztosítása a különlegesbánásmódot igénylő gyermekek számára.

A testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakítása.

Biztosítani azokat a nevelői hatásokat, nevelői módszereket, tárgyi feltételeket, amelyek az óvodáskor végére az egyén számára a legmegfelelőbb fejlettségi szintet eredményezik.

Az óvodai nevelés feladata

Az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

Ezen belül:

Az egészséges életmód alakítása.

Az érzelmi, erkölcsi és életorientált közösségi nevelés

Az anyanyelvi,- értelmi fejlesztés és nevelés

Az egészséges életmód alakítása

Az Egészségügyi Világszervezet definíciója az egészség fogalmára:

„Az egészség a testi (fizikai), a szellemi (pszichikus) és a társas-társadalmi (szociális) jólét állapota, nem csupán a betegség és nyomorékság hiánya.”

Az egészséges életmódra nevelés a teljes óvodai életben nagy hangsúlyt kap a teljes óvodai életet áthatja. Az óvaskorban kialakított készségek, képességek az egészségtudatos életmóddal összefüggésben a felnőttkori egészségi életvitelt alapozzák meg.

Az egészséges életmódra nevelés az egészséges életvitel igényének alakítása ebben az életkorban (melyet az erőteljes testi fejlődés jellemez) személyes példamutatással, utánzáson alapuló tanulással valósítható meg a leghatékonyabban.

Ezért kiemelt feladatunk a felnőttek képzése az egészségtudatos gondolkodás gyakorlati megvalósítása, a megfelelő példamutató magatartás erősítése.

Az egészséges életmódra nevelés alapelvei óvodáinkban:

- a speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása szükség esetén a megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, óvodapedagógussal együttműködve,
- megfelelő pedagógiai környezet kialakítása, kiemelt figyelmet fordítva a megfelelő tisztaságra, higiéniére
- környezettudatos magatartás megalapozása, a fenntarthatóságra nevelés, újrahasznosítás gyakorlása
- szociális kompetenciák fejlődésének támogatása, a mentálhigiéné megerősítése

Alapelveinkhez kapcsolódó feladataink:

Az élet tiszteletét, védelmét, a testi-lelki egészség megőrzését alapvető értéként kezelő életvitel, attitűd, szokásrendszer megalapozása a csoportok szokás-szabályrendszerének alakításával.

A gyermekek testi-lelki-szociális egészségének védelme, és az aktív alkalmazkodás inspirálása személyes példamutatással.

Az egészséges életritmus kialakítása a megfelelő és következetes napirend kialakításával.

Az egészséges életmód szokásainak elsajátításának támogatása, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak kialakításával, megerősítése.

A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.

Az egészséges, biztonságos környezet biztosítása, megfelelő tárgyi feltételekkel.

Speciális prevenció és korrekció testi nevelési feladatok ellátása.

A gyermekek harmonikus, összerendezett mozgásának fejlesztése, a testi képességek fejlesztése, egészségének védelmi, edzése, óvása, megőrzése.

Szükség szerint kineziotape alkalmazása fájdalomcsillapítás, sérülések esetén.

A gondozás alap feladatai:

-az egészséges táplálkozás szokásainak megerősítése elsődlegesen a sok cukor, magas zsírtartalmú élelmiszer fogyasztás, magas só tartalmú élelmiszer fogyasztás csökkentésére nevelés

-a mozgásigény kielégítése, a testi - lelki képességek fejlesztése, a mozgás megszerettetése

-az igényes testápolás, öltözködés szokásainak kialakítása, megerősítése

-az egyénileg szükséges pihenés, alvás személyi, tárgyi feltételeinek megteremtése.

-az egészség óvása, megőrzése, betegségek megelőzése, balesetmegelőzés - mentálhigiéné kialakítása, megerősítése

Levegőzés, mozgás feladatai:

A gyermekek mozgásigényének kielégítése érdekében a nap folyamán szabad és szervezett formában mozgáslehetőség biztosítása épületen belül és a szabadban is.

A mozgásfeladatok szervezésénél a testi, lelki képességek figyelembevétele.

A harmonikus mozgás kialakulásának támogatása.

Minden évszakban napi legalább 1 óra levegőzés biztosítása, figyelembe véve az időjárási szélsőségeket. (nyáron 11 óra után nem tartózkodhatnak a napon a gyerekek, télen -10 fokig tartózkodhatnak a levegőn a gyerekek/

Séták, kirándulások biztosítása.

Testápolás feladatai:

Megfelelő higiénikus környezet biztosítása. portalanítás, fertőtlenítés, szükség szerint alapbetegségekkel élő gyermekek (allergia, cukor betegség stb) számára megfelelő ellátás.

Tapintatos egyéni szükségletek kezelése (szobatisztaság, ürítési nehézségek).

Higiénikus mosdóhasználat szokás-szabályrendszerének kialakítása. (w.c használat, kézmosás, fésű használat, orrfújás technikája)

Szükségleteik jelzésének, azok egészséges kialakításának biztosítása.

Az öltözködés helyes sorrendjének kialakítása, megerősítése, az időjárásnak megfelelő ruházat kiválasztásának megerősítése.

Önmaguk és környezetük rendjének, esztétikájának megtartására nevelés biztosítása.

Egészséges táplálkozás szokásainak kialakításának feladatai:

A megfelelő táplálkozási szabályok kialakításával az étkezési magatartás megerősítése (evőeszköz használat, tápanyagok bevitele, kóstelés, változatos étrend igényének kialakítása)

Az óvodai étkezésben 3 étkezést biztosítunk, tízórai, ebéd, uzsonna. Az étkezésekben a gyermekek részvételének megerősítése, szükség szerint bátorítása.

Az egyéni szükségletek figyelembe vétele, szükség szerint a családdal együttműködve külön ételmiszer biztosítása.

A táplálkozási nehézséggel küzdő gyerekek gyógypedagógiai megsegítése.

Az ételintoleranciás gyermekek számára külön ételmiszer biztosítása.

Megfelelő, higiénikus étkezési környezet biztosítása. (terítő, minden ételhez külön tányér, gyermekméretű pohár)

Pihenés feladatai:

A nyugodt alvás, pihenés feltételeinek megteremtése (megfelelőfekhely, megfelelő hőmérséklet, csendes, nyugodt környezet).

Életkorilag, egyénileg szükségletet figyelembe vevő pihenési idő biztosítása.

Egyéni megnyugvást segítő eszközök használatának biztosítása a higiéniai szabályok betartásával(cumi, plüss állat, saját takaró, párna)

A pihenést segítő halk zene, hangos mese hallgatásának biztosítása a nem alvó gyerekek részére.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Tudják önállóan használni a tisztálkodási eszközöket
- Váljon belső igényükké az egészségügyi szokások betartására törekvés
- Tudják eldönteni étkezésnél az igényelt ételmennyiséget, legyenek nyitottak az ételek, ízek kóstolására
- Megfelelően, gyakorlotta használatuk az evőeszközöket, ismerjék és tartsák be a kulturált étkezés szabályait
- Igényeljék a tiszta, kulturált terítéket, a megfelelő eszközöket
- Önállóan, kis segítséggel tudjanak öltözködni, egyéni szükségletüknek megfelelően, a hőmérséklettől függően jelezzék igényüket,
- Igényeljék a tiszta, rendezett ruházatot, tudjanak cipőt fűzni, kötni,
- Szívesen tartózkodjanak szabad levegőn, bátran használják a mozgásfejlesztő játékeszközöket,
- Alakuljon napi életritmusuk, legyen igényük a tervezett napirendre

Érzelmi, erkölcsi életorientált nevelés

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége.

Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül.

Mindezért szükséges, hogy – a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék:

-az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze;

-az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek;

-az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.

A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a hazaszeretet és a szülőföldre való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, azok megbecsülésére.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel való közös munka.

Feladataink:

A gyermek természetes társas szükségleteinek kielégítése. Közös élményekre épülő közös tevékenységek gyakorlása.

A társadalmi élet alapvető ismereteinek közvetítése közös élmények, tapasztalatok útján. Az erkölcsi érzelmek megalapozása és erkölcsi tulajdonságok fejlesztése.

Az erkölcsi tulajdonságok, szociális készségek és képességek, attitűdök, azaz kompetenciák (együttműködés, önállóság, segítőkészség önkifejezés, önérvényesítés, önfegyelem, a közös értékek óvása, védelme, kitartás, akarat, feladat, szabálytudat, együttérzés, önzetlenség, figyelmesség stb.) fejlődéséhez, a szokások gyakorlásához szükséges tevékenységi és értékelési rendszer, interakciós kultúra biztosítása az értékrend megalapozása érdekében.

-Az alapvető udvariassági szokások, magatartásmódok kialakítása, fejlesztése.

-A társas élet szabályaihoz való alkalmazkodás és az önérvényesítés kialakítása.

-A szociális érzékenység fejlődésének elősegítése, a szociális technikák megalapozása.

-A különbözőségek elfogadására nevelés. Modellértékű, befogadó attitűd, a különbözőségek elfogadásának természetessé tétele a gyermekek számára. A nemi identitás kialakulásának támogatása.

-A különbözőségek tisztelete, elfogadása, sajátosságainak megismerése, kezelése egymáshoz való alkalmazkodással, egyénhez igazított fejlesztéssel.

-A tevékenységekben az eredményre törekvés, akadályok leküzdésére nevelés, az egészséges akarat fejlesztése.

-A reális, saját értékeit felismerő énkép kialakítása, a szükségletek, attitűdök beállítódása, formálása. Az önkifejező, önérvényesítő gyermeki törekvések segítése.

-A személyes és a csoportélet hagyományainak ápolása.

-Szülőföldhöz való kötődés alapjaként a gyermek ismerje meg szűkebb és tágabb környezetét.

-A környezettudatos magatartás megalapozása az érzelmi viszonyulások, a környezettudatos cselekvési szükségletek, szokások, gondolkodás, értékrend, döntési képességek fejlesztésével. A környezettudatos cselekvési szükségletek, szokások megerősítése, az értékek belsővé válásának elősegítése érzelmi, motivációs hatásokkal, komplex tevékenységi rendszerrel.

-A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű az elhanyagolt, valamint a kiemelkedő képességű, tehetséges gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakemberek (pszichológus, logopédus, gyógypedagógus, stb.) közreműködésével.

-Az iskolai beilleszkedés közvetett segítése a pozitív énkép, önbizalom, önfegyelem, önállóság, szabálytudat, kommunikáció, együttműködés formálásával, a szándékos tanulás iránti pozitív attitűd megalapozásával.

A biztonságos életvezetés kialakítása, esélyteremtési feladatok

Célunk:

Három éves kortól kiváló minőségű óvodai nevelés biztosítása a HH/HHH gyermekek részére.

Az óvodán belül a szegregációmentesség és az egyenlő bánásmód elvének érvényesítése, szociális kompetenciák fejlesztésével.

A gyermekek differenciált fejlesztése egyéni képességeik figyelembe vételével, egyéni fejlesztési tervek készítése a felmérés alapján.

Gyermekközpontú, családorientált szemléletű működés biztosítása.

Az individualizálva szocializáló személyiségfejlesztés, az egyéni különbségeket toleráló fejlesztés.

A tevékenységközpontú szemlélet, mely sajátos tevékenységrendszeren közvetíti az életkornak, aktualitásoknak, környezetnek megfelelő műveltség tartalmakat.

A családokkal való együttműködés, szülők bevonása az óvodai életbe.

A biztonságos életvezetés akkor járul hozzá az emberek életminőségének javulásához, ha a közös célok megvalósítása érdekében összekapcsolódnak a különböző programokban (Nemzeti Drogstratégia, alkohol elleni stratégia, Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia, a szegregációt fékező kormányprogram, a roma népesség integrációját szolgáló tárcaközi koordináció, a természetes és épített környezet védelmére kialakított kormánypolitika) megfogalmazott célok, feladatok.

A biztonságos életvezetés sokdimenziós, kiegyensúlyozott és jól tagolt megközelítést igényel, amelyben egyaránt fontos helye van a megelőzésnek, a nevelésnek, a kezelésnek, a kutatási, munkahelyi programoknak, a bűnüldözésnek és még számos más terület hozzájárulásának.

Életünk fontos területéhez tartozik, hogy mit és milyen mértékben tartunk fontosnak, és mi érdekel mélyen bennünket. Ez az amely összetart, és képessé tesz arra, hogy megfelelően viszonyuljunk az egészség másik öt összetevőjéhez.

Az általános pszichológia az egyént olyan rendszernek tekinti, amely felfogja a külvilágból származó ingereket (a szenzoros rendszer segítségével), majd azokat a pszichés feldolgozáshoz vezeti, ahol a kognitív funkciók, az affektusok és az impulzusrendszer (reflexek, szokások, indítékok, motivációk) együttesen vezetnek el a döntésekhez, amelyek nyomán az egyén (a motoros rendszeren keresztül) viselkedésével hat vissza a környezetére.

A test és a lélek szoros kapcsolatán kívül, az érzelmi-motivációs és a viselkedésicselekvési elemnek az egymással való szoros kapcsolata is igen fontos.

A szociálpszichológia egyik fő felismerése, hogy az értékek, attitűdök szervező funkciójának meghatározó szerepe van a személyiség alakulásában. Az is alaptétel, hogy a szociális környezet befolyása nélkülözhetetlen a megismerésben: a személyiség világról és saját magáról alkotott képének kialakulásában. Értékeink, érzelmeink, motivációink, viselkedésünk visszatükrözése – amely az énkép részévé válva modifikálja az értékeket, normákat és a további cselekvéseinket – csakis társas kapcsolatok (kommunikáció) révén valósulhat meg.

A stressz- és konfliktuskezelés célja az egyensúly helyreállítása. A túl sok konfliktus és túl erős stressz életvezetési zűrzavar és erőteljes szorongás forrása lehet, amelyet tartós fennállása esetén védekező mechanizmusok követnek. A személyiségünk torzulhat, ha a kockázatoktól való tartós félelmünk hatására elveszítjük az élet vezetéséhez szükséges „bátorságot”, kezdeményezőkézséget.

A túl kevés stressz és konfliktus viszont unalomhoz, fásultsághoz és szintén elégedetlenséghez vezethet. Tudatában kell lennünk, hogy a nekünk épp megfelelő mennyiségű konfliktusból és stresszből fakadhat a tettvágy (a szorongás facilitáló is lehet), ebből születik az innováció, a kreativitás, a jobb interperszonális kapcsolatok és a magasabb szintű teljesítmény.

Sikerélményünk által pedig fejlődik megküzdési stratégiánk, nő az önbizalmunk, önbecsülésünk is, ami további motivációt ad az újabb erőfeszítésekhez.

A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása

A szociális viselkedés fejlettsége befolyásolja az iskolai tanulmányi sikerességet is, valamint az interperszonális kapcsolatok nem megfelelő működése a kialakuló viselkedési problémák, devianciák egyik forrása (Flanagen, 1994).

Szociális funkciók az óvodai életben:

- az együttműködés,
- a másokra figyelés,
- az elfogadás,
- a tárgyak megosztása.

Az pedagógussal együtt végzett csoportos tevékenységek változatos tartalommal hatékonyak a pozitív szociális szokások, készségek kialakítására.

A gyerekek tevékenykedhetnek párokban vagy kis létszámú csoportokban, így fontos szociális készségeket gyakorolhatnak.

A mese szerepe:

A mesék és történetek lehetőséget adnak a helyes és helytelen szociális viselkedések értelmezésére, elemzésére.

A pozitív és a negatív mesefigurák egyaránt alkalmasak a szerepjátékra, a „más bőrébe bújás” pedig igen jó lehetőség a különböző érzelmek és attitűdök közvetítésére és értelmezésére..

Szociális készséget fejlesztő technikák:

- modellnyújtás;
- problémamegoldás;
- megerősítés;
- szerepjáték;
- mesék, történetek megbeszélése.

A szociális készségfejlesztés feltételei a pedagógus oldaláról:

- Empátia
- Kongruencia
- Kommunikációs ügyesség
- Gyors helyzetfelismerés, konstruktív helyzetalkotás és konfliktusmegoldás
- Gyerekekkel, szülőkkel, kollégákkal való együttműködés, mások véleményének elfogadása, kompromisszumra való hajlandóság
- Pedagógiai helyzetek, jelenségek elemzésének, értelmezésének képessége
- A családi nevelés, a szülők támogatása a szociális készségek fejlesztésében
- A gyermekek különbözőségének elfogadására, tiszteletére nevelés
- Szülőföldhöz kötődés erősítése
- Előítélet mentes gondolkodás kialakulásának segítése
- Az érzelmi intelligencia fejlesztése,
- Lelki és szociális egészség védelme,
- Reális, pozitív énkép formálása,
- a közösségi és individuális nevelés összhangjának megteremtése,
- Nyitott, barátságos, empátiával átítatott viselkedésminta nyújtása (pozitív és negatív megnyilvánulás egyaránt, pl. felháborodását is tudja megfelelően kinyilvánítani),
- Személyre és helyzetre szabott törődés,
- Közös élményekre épülő közös tevékenységek szervezése,
- Kiegyensúlyozott kapcsolatalkotása a családdal,
- Biztonságot nyújtó szokás- és szabályrendszer kialakítása,

-Inkluzív szemlélet biztosítása

-Pozitív érzelmeket keltő élményanyag biztosítása a közösségi, esztétikai, lelki stb. élmények,

Boldog óvoda program

A Boldogság program egy olyan, óvodákban alkalmazható tudományos módszer, mely segítségével a gyermekek boldogabbak, kitartóbbak lesznek, a velük való közös munka is könnyebbé válik. A program fókuszában az áll, hogyan lehet a gyerekek negatív gondolkodásmódján változtatni, és optimista hozzáállást kialakítani.

A programban alkalmazott technikák a pozitív pszichológia módszereire épül, ami mind a gyermekek, mint a pedagógusok jólétével foglalkozik.

A cél, hogy a Boldogságórák derűs és élménygazdag feladatai, játékaik, valamint gyakorlatai fokról, fokra kibontakoztassák a derűt, és az életszeretetet. A gyermekek így a jövőben vetett hittel, bátrabban járják végig a felnőttiséghez vezető utat, valamint a boldogságra képes emberré váljanak.

Az eredmény: optimista, magabiztos és kitartó óvodások, akik megoldandó feladatként kezelik a mindennapi kihívásokat, észreveszik az élet szépségeit, az örömteli pillanatokot, és boldog, határozott énképpel rendelkező, iskolássá, majd felnőtté válnak.

A teljes Boldogságóra program 10 egymásra épülő témából áll, ami fokról fokra ismerteti meg a boldogság különböző összetevőit, feltételeit.

Az egyes témakörök sorrendben:

1. Boldogságfokozó hála
2. Optimizmus gyakorlása
3. Kapcsolatok ápolása
4. Boldogító jócselekedetek
5. Célok kitűzése, elérése
6. Megküzdési stratégiák
7. Apró örömök élvezete
8. Megbocsátás
9. Testmozgás
10. Fenntartható boldogság

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Alakuljon ki a gyerekekben a kiegyensúlyozott érzelmi beállítódás igénye
- Jeljen meg az érzelmi beleélés képességük, melyet a játék és a tanulás során is alkalmazni tudnak
- Alakuljon ki a negatív érzelmek helyes kezelésére való törekvésük (az indulatvezérelt magatartás kezdjen átalakulni a megfontoltság irányába), legyenek képesek indulati kitörés nélkül elfogadni negatív érzelmeiket, alakuljon ki a frusztrációtűrési képességük
- Jeljen meg személyiségükben az érzelmek felismerésének képessége,
- Az énkép alakulásában legyenek pozitív célok, értékek a gyermekek előtt,
- Ismerjék fel a pozitív adottságaikat, hiányosságait, kezeljék megfelelően ezen tulajdonságaikat
- Alakuljanak ki az önértékelés elfogadható formái, a kommunikációra való készség,
- Legyenek képesek a közösségi normák beépítésére,
- Szükségleteik kielégítésére való képesség kezdeti szinten jelenjen meg,
- Jeljen meg viselkedésükben a kudarc-tűrő képesség, feladattudat, szabálytudat,

A gyermeki magatartás alakulásának segítésére, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

/137/2018(VII.25) korm.rend.

Az anyanyelvi,- értelmi fejlesztés és nevelés

Az anyanyelvi értelmi nevelés célja:

Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés, a kommunikáció különböző formáinak differenciált fejlesztése a nevelőtevékenység egészében.

Az anyanyelvi nevelés feladatai:

-A gyermekek természetes beszéd és kommunikációs kedvének felkeltése, fenntartása, ösztönzése beszélő környezettel.

-A beszédészlelés, beszédértés, szóbeli emlékezet fejlesztése.

-Szókincs (relációs és általános) gyarapítása, szófaji gazdagság megalapozása.

-Folyamatos, összefüggő, tiszta beszéd, nyelvi kifejezőkészség kialakulásának támogatása

-Nyelvi készség (társalgási, vagy kontextusos és elbeszélő, vagy összefüggő beszéd) fejlesztése. Kommunikációs (verbális, nem verbális) jelzések felismerésének, használatának gyakorlása, egyéni bánásmód, differenciált fejlesztés alkalmazásával.

-Együttműködés a logopédussal és a családdal a megelőzés és a korrekció területén.

-A szociokulturális háttér figyelembe vételére épülő differenciált készség, képességfejlesztés megvalósítása.

-A gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire épülő változatos tevékenységek szervezése.

-A gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitás fejlesztése,

Az óvodai életben az anyanyelv fejlesztés a tevékenységekben:

-spontán helyzetekben és tevékenységekben,

-az irodalmi nevelés fejlesztő hatása,

-az óvodapedagógus által kezdeményezett helyzetekben.

A beszédfejlődés természetes színtere a játék, ahol természetes élethelyzetekben kerülnek kontaktusba a gyerekek egymással, és a felnőttekkel. A tevékenységeket kísérő beszélgetések, közös társalgások, a nyelvi játékok, a szabad önkifejezés, a közvetlen, ösztönző, szeretetteljes, valóban érdeklődő óvodapedagógus magatartása segíti a beszédminőség alakulását.

Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása - helyes minta szabályközvetítéssel (a javítgatás elkerülésével)- az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van.

Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére különös figyelmet fordítunk.

Az óvodai anyanyelvi-kommunikációs nevelés fő területei:

- beszédhallás-figyelem fejlesztése,
- beszédhallás-emlékezet fejlesztése,
- beszédrítmus fejlesztése,
- grafomotoros képességek fejlesztése,
- gondolkodás fejlesztése,
- beszédművelés (helyes ejtés)
- kommunikáció fejlesztés (köszönés, bemutatkozás, megszólítás, szándéknyilvánítás, elbeszélés élmény ill. kép alapján, mesebefejezés, személyi adatok),

Tervezés

A tervezés átgondolásra késztet, biztosítja az objektív és szubjektív feltételek koordinálását, segít a váratlan eseményekhez alkalmazkodni.

Az óvodai nevelés céljának és feladatainak ismeretében a pedagógiai feladatokat, a gyermekek egyéni adottságaihoz igazodva tervezzük meg. Az óvodapedagógus számára alapvetően fontos feladat a teljes nevelési folyamat tudatos átgondolása.

A tervezés feladata:

- az objektív tényezők számbavétele, koordinálása (célok, feladatok, elvárások, módszerek, szervezési formák)
- a szubjektív tényezők számbavétele és koordinálása (gyermekről szerzett információk, társas helyzet jellemzői, tanuláshoz való viszony, pedagógus jellemzői,

A tervezés lépései:

- szükséges információk megszerzése, elemzése
- információk alapján döntések meghozatala
- tervek elkészítése
- tervek megvalósítása
- a megvalósítás összevetése, elemzése, értékelése

A tervezés jellemzői:

- nevelésközpontú
- életkori sajátosságokhoz, aktuális szükségletekhez, egyéni sajátosságokhoz igazodik
- a játék, játékoság szerepe domináns
- elősegíti az önmegvalósítást, felfedezést
- biztosítja differenciált feladatokat

A tervezés szintjei:

-Törvényi irányelvek alapján a Pedagógiai Program

-Éves terv

-Tematikus terv (havi bontásban heti rend szerint, a tartalmak átlátható tervezése anyag, képességfejlesztés, egyéni képességek fejlesztése, eszköz, módszer, heti tervhez kapcsolódó reflexió)

-Gyakornokok esetében tevékenység vázlat

-Nevelési terv félévente, ennek értékelése évente kétszer

-Egyéni fejlesztési terv az egyéni mérések alapján, ennek évi kétszeri értékelése

A tervezést a csoportnaplóban digitálisan rögzítjük.

A csoportnaplót a törvényi követelményeknek megfelelően vezetjük, a tevékenységek anyagát, a képességfejlesztést, az egyéni fejlesztést, és a tevékenységekhez kapcsolható játéktevékenységet a kijelölt helyen rögzítjük.

A megfigyeléseket, esetmegbeszéléseket, ünnepeket, rendezvényeket a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekkel kapcsolatos feladatokat folyamatosan rögzítjük.

Az egyéni fejlődési naplót a gyermekek részképességeinek felmérését követően készítjük el az eredmények tükrében tervezve a feladatokat, fejlesztéseket. Az egyéni fejlesztési tervet évente két alkalommal értékeljük, melyről a szülőket is tájékoztatjuk.

A Sajátos Nevelési Igényű gyermekek esetében a felmérést a gyógypedagógus végzi, a felmérés eredményéről tájékoztatja a szülőket, az óvodapedagógusokat. A Szakértői Bizottság által leírt szakvéleményben foglaltak és a mérés alapján történik a fejlesztési terv elkészítése, melyet a szülők fogadóóra keretében megtekinthetnek. Az SNI-s gyerekek nyomon követésére a gyógypedagógus fejlődési naplót vezet és a fejlesztési terv alapján évente két alkalommal értékeli a gyermekek fejlődését. Év végén a fejlődési naplóba is bekerül az éves fejlesztés eredménye.

Az óvodai élet megszervezésének elvei

A csoportok megszervezésénél a törvényi előírásokon felül, az életkori sajátosságokat, fejlettséget vesszük figyelembe elsődlegesen. Speciális esetben, amennyiben a gyermeknek szüksége van rá, és a fejlődését hatékonyabban biztosítja, beosztjuk más életkori csoportba.

A gyermekek egészséges, tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez a napirend és a heti rend biztosítja a feltételeket.

A napirendünk folyamatos, rugalmas, ugyanakkor kereteket betartó. Váltakoznak a játék, a mozgás, a tanulás, a pihenés szakaszai a gyermekek szükségleteinek megfelelően. Törekszünk arra, hogy a rugalmasság biztosítson elég időt a gyermekek számára szükségleteik kielégítésére.

Napirendünk maximálisan figyelembe veszi a gyerekek életkori sajátosságait. Alkalmazkodunk a gyerekek napi aktuális érzelmi és hangulati állapotához, figyelembe véve az esetleges változásokat, igényeket. Figyelembe vesszük a tervezésnél az intézmények adottságait, lehetőségeit, hogy a rugalmasság teljesítése mellett minden feladat megvalósuljon.

Napirend

7:00 - 12:00 játék, szabad játék, kezdeményezett játékok szervezése mindennapos mozgás tízórai, előző tevékenységtől függően: közös vagy folyamatos kötetlen és kötött tevékenységek gondozási tevékenységek játék a szabadban séták, kirándulások

Speciális tevékenységek

12:00 - 15:00 gondozási tevékenységek ebéd pihenés folyamatos ébredés

15:00 -17:00 gondozási tevékenységek uzsonna, játék - szabad játék, kezdeményezett játékok szervezése

Heti rend

A tevékenységek szervezésének formája kötött, vagy kötetlen, az óvodapedagógus kezdeményezése által megvalósuló feladat.

A hetirend tervezése összehangolt munkát igényel, melyet az évkezdésnél csoport munkában végzünk.

Az óvodai élet tevékenységi formáinak megvalósításához éves tervet készítünk. Ezeket havi lebontásban alkalmazzuk, az adott gyermekcsoport fejlettségi szintjéhez, ismeretanyagához igazítva.

Kiemelt feladatunk a differenciált, egyéni képességeket figyelembe vevő tanulási keretek biztosítása. A mérések alapján megtervezett egyéni fejlesztés biztosítja a részképesség tudatos és hatékony fejlesztését, az egyes területeken kiemelkedő képességű gyerekek és a fejlődésben elmaradt gyermekek számára egyaránt.

A tevékenységek időkerete 5-35-40 perc életkortól, tevékenységtől és fejlettségtől függően. Alapelvünk, hogy a tevékenységeket úgy szervezzük, hogy minden gyermek igényeit kielégítsük a tapasztalati tanulás elősegítésével.

A tevékenységek szervezésénél a komplexitást is megvalósítjuk, a tervezésnél a témaköröket már ezen elv alapján állítjuk össze. A komplex tevékenység széles körben biztosítja a műveltségterületek rugalmas beépülését.

Tevékenységek bontása életkor szerint

Életkor	Kötetlen	Kötött
3-4 évesek	2 ének, zene, énekesjáték, , gyermektánc 2 vers, mese, 2 rajz, mintázás, kézimunka 2 külső világ tevékeny megismerése	1 mozgás
4-5 évesek	2 vers, mese,	2 ének, zene, énekes játék, gyermektánc mozgás rajzolás, mintázás, kézimunka 2 külső világ tevékeny megismerése
5-6- 7évesek	3 vers, mese,	2 ének, zene, énekes játék, gyermektánc 2 mozgás 2 rajzolás, mintázás, kézimunka 2 külső világ tevékeny megismerése

Az óvodai élet tevékenységformái

A játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze.

Játék közben alakítható a közösségi élet és a szabályok is. Fontos, hogy a játék normáit a gyerekekkel és szülőkkel közösen alakítsuk ki, miközben lehetőséget adunk a gyermeki véleménynyilvánítás és döntőképességüket erősítve megoldási lehetőségeket biztosítunk a konfliktus helyzetek feloldására..

A játék semmi mással nem helyettesíthető, magáért a tevékenység örömeért végzett, önként választott gyermeki tevékenység. A játék során fejlődik a megismerő tevékenység és pontosabbá válik a valóságról alkotott kép. Általa a gyermek szinte észrevétlenül tanul, az életben előforduló szituációkat kipróbálhatja, feldolgozhatja, az őt érő élményeket, sérelmeket. Ezért fejlesztésük legfőbb eszköze. A kisgyermek felé a játékon keresztül közvetítjük a legtöbb ismeretet.

A játék komplex tevékenység, amelyből újabb tevékenységi formák alakulnak ki, válnak önállóvá. A nyugodt, szabadon választott játék a mindennapi életük egészét áthatja. A játék a gyermek számára olyan örömforrás, amelyben szabadon váltogathatja a képzelet és a valóság elemeit, egész lényével részt vesz benne, gazdagodik ismeretanyaga és tapasztalatszerzése. egy-egy tevékenység gyakorlása önállóságot és választási szabadságot nyújt. A gyermek ez irányú szabadságát tiszteletben kell tartani, mert általa gazdagodik élete. A játékot a gyermek szabad elhatározásból származó önmegvalósításnak, vágyai, érzelmei, fantáziája, valóságos élményei önkifejezésének tekintjük, amelyet tönkretesz a kényszer. Ezért tiltást, beavatkozást csak veszélyes agresszivitás esetében alkalmazunk.

Az óvodapedagógus szerepe:

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítást, hiszen fontos a szabad játék érvényesülése.

Az óvodapedagógus kulcsszereplő, elfogadó segítő, akinek támogató attitűdje, modell értékű.

Tudatosan megengedő, elfogadó, biztonságot és bizalmat adó, segítő, támogató jelenléte fontos az elmélyült játék kialakulásához.

Potenciális partner, akit érdekel, amit a gyermekek játszanak, tesznek, és csak szükséges esetén avatkozik be, akkor is csak olyan mértékben, ami biztosítja a játék további menetének pozitív alakulását.

Biztosítja a szabad játékot és a játszótárs választást, a kreativitást ösztönzi, verbálisan és szükség esetén tevőleges jelenlétével is támogatja.

A játékelképzelések megbeszélését közös beszélgetések kezdeményezésével inspirálja.

Az óvodapedagógus feladata:

- a játék megfelelő segítése /hely, idő, eszköz, élmények/
  - a játék prioritásának biztosítása az egyéb tevékenységek között
  - a játék tevékenységek, eszközök differenciált lehetőségének megteremtése
  - kreatív játéktevékenységek biztosítása
  - az elkezdett játéktevékenységhez nyújtson elegendő időt, a játék végének megfelelő jelzését
  - lehetőséget adni a játék folytatására akár napokon keresztül is
  - támogatni a játszócsoportok alakulását
  - szükség együtt játszani a gyerekekkel
  - figyelni a játék tartalmát, a pozitív és negatív élmények kijátszását, szükség esetén segíteni, oldani a helyzetet pszicho pedagógiai eszközökkel
  - figyelni a gyermekek egyéni tapasztalataira, érdeklődésére
- a játék tevékenység szervezési elveit alkalmazni az udvari játék szervezésénél is
- biztosítani közös tapasztalatszerzésen alapuló élménygyűjtést

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- kialakul nyugodt, elmélyült játéktevékenységük
- tiszteletben tartják társaik tevékenységeit
- a játékukban örömet ad a közös alkotás
- az együttes élmény, a kíváncsiság, az érdeklődés és a problémamegoldás sikere megjelenik
- játékszabályokat betartanak és betartatnak
- képesek lemondani egy-egy játékeszköztől
- kedvezőtlen szerepet is tudnak vállalni
- képesek játékukat több napon keresztül folytatni, gazdagítani
- nyugodt tevékenységekhez önállóan megkeresik az eszközöket
- játéktevékenységük eszköztárát képesek a maguk által készített, barkácsolt eszközökkel gazdagítani igényüknek és fejlettségüknek megfelelően

Munka jellegű tevékenységek az óvodában

A "munka jellegű" tevékenység az óvodáskorú gyermekeknél még szorosan összefonódik a játékkal, az indítékai is megegyeznek. Az óvodáskorú gyermek számára a munkajellegű tevékenység is játékos tevékenység, gyakran nem is választható szét a munka és a játék. A munkajellegű tevékenység pedagógiai funkciója a gyermekek értékteremtő és együttműködési képességeinek fejlesztése.

A gyermek a munkát – éppúgy, mint a játékot – általában örömmel végzi, ezért tud azonosulni a munka céljával. Az óvodában a gyerek minden olyan munkát végezhet, amely nem káros fejlődésére, nem balesetveszélyes, és kedvvel végzi. Ez az a terület, ahol a gyermek számára egyértelművé válik az erőfeszítés és az eredmény kapcsolata. A gyermek öntevékenységét, nyitottságát, megismerési vágyát, aktivitását, érdeklődését tudatosan felhasználhatjuk nevelési céljaink elérésére.

A munkatevékenység játékos formában való elvégzése élményként és tapasztalatként is működik (funkcionál) a gyermeknél. A tevékenykedés lehetősége, az eszközök motiválják a gyermeket a cselekvése során. A munka és a játék között az alapvető különbség csak abban van, hogy a munkának, munkavégzésnek mindig célja van.

A munka a gyermek akarati életével, az önállósodásával arányban fejlődik, az óvodai munkát egyre tudatosabban végzi, de a munka az óvodáskor végéig játékos. A szoktatás vagy a kialakult szokásrendszer fokozza a fejlődés ütemét a munka terén, mert a munkát a gyermek utánnal sajátítja el. Ezért nagyon fontos az óvodapedagógus és a dajka modell szerepe. Mintaadás nélkül a munka mozzanatainak, „fogásainak” az elsajátítása, a munka megszerettetése elképzelhetetlen. A munkakedvet növeli a rendszeres ellenőrzés, a segítő és biztató értékelés, a dicséret és a pozitív megerősítés. Együtt kell örülni a gyerek sikeres munkájának, és úgy kell a hibákat korrigálni, hogy közben nagy hangsúlyt kapjon a munkájának az a része, amit jól végzett.

A munka személyiségfejlesztő hatása

A munka fejleszti a gyerek türelmét, kitartását, önfegyelmét, feladattudatát, nő a felelősségérzete, ezáltal fejlődik az akarati élete, differenciálódik az érzelme. Kialakul a gyerekekben a munka iránti tisztelet.

Örömet jelent számára a közösségért végzett munka. A munka során sok tapasztalatot szerez, értelme csiszolódik, ráérez a munkaszervezésre, és mozgása is tökéletesedik. A tevékenység beszédre ösztönzi, és közben szókincse fejlődik.

A sikeres munkateljesítmény, a pozitív élmények átélése a személyiség fejlesztésének is eszköze. Fontos, hogy a munkavégzés során pozitív élményeket szerezzenek a gyermekek. Teremtődjenek meg a megfelelő játékos munka feltételei, a sikerélmény érdekében, amely további ösztönzőként funkcionál. Törekedni kell arra, hogy minden munkatevékenység örömet jelentsen a gyerekeknek, és nyújtson élményt.

Munkajellegű tevékenységek az óvodában

Saját személyükkel kapcsolatos: mosdóhasználat, öltözködés, étkezés, saját szekrény rendben tartása, önkiszolgálás.

Az akarati élet fejlődésének első jele, amikor megjelenik a gyereknél az „én akarom”, egyedül én csinálom. Ekkor, már próbálkozik „elemi önkiszolgálással” Fontos, hagyjuk a gyermekeket önállóan tevékenykedni, de ne hagyjuk magára. Engedjük azt, amit már tud, és figyeljük, hogy hol szükséges a segítség, miközben folyamatosan beszélgetünk. Ezzel a beszélgetéssel tudatosítjuk a gyerekekben, hogy mit, miért kell úgy csinálni.

Fontos, olyan eszközöket biztosítsunk a gyermeki tevékenységhez, amelyek segítik az önellátást, balesetmentes, ép, gyermek méretűek.

Közösségért végzett munkák: naposság, növénygondozás, kerti (udvari) munkák, segítségnyújtás csoporttársaknak- felnőtteknek.

Naposi munka

A csoport szokása szerint egy, vagy több napost is választhatnak. Munkafázisokkal ismerkedik a gyermek. Fontos, ne vonja el a gyereket a játéktól, a levegőzéstől, és más kedvelt tevékenységtől. Ne legyen se könnyű, se nehéz, hogy erőkifejtésre készítse a gyereket, de biztosítson a sikerélményt számára. Folyamatosan ellenőrizni kell, és értékelni az elvégzett munkát. Oda kell figyelni a gyermekek eltérő munkatempójára, és türelemmel segítséget adni, ösztönözni. Fokozza az örömet, és a felkészülést a munkára, hogyha van naposi tábla.

Növénygondozás, kerti (udvari) munkák

A növénygondozás legnagyobb nevelői értéke abban áll, hogy a gyerekek ezekben a tevékenységekben közvetlenül érzékelhetik munkájuk eredményét. Láthatják, hogy a növények elpusztulnak, hogyha nem gondoskodnak róluk. Fontos, meg kell mutatni azokat a fogásokat, amelyek eredményhez vezetnek. A jó levegőn végzett kerti munka során sokat ügyesedhetnek, tanulhatnak, ráadásul közös élményeket is szerezhetnek. A kertészkedés, mint a szabadban végzett tevékenység, a gyerekek mozgásigényét is kielégíti. A gyerekek és óvónők, dajkák által végzett kerti nagytakarítás vagy kertzöldítés közösségi építő jellegű tevékenység. A szülőket is be lehet vonni az óvodaudvar szebbé tételébe, a szülő-gyerek-óvoda alkotta közösség, ezáltal összekovácsolódik. A kertészkedés fontos eszköze lehet a csapatépítésnek. A gyerekek jobban fognak vigyázni az általuk ültetett növényekre, mert az a saját munkájuk eredménye. Fontos itt is, hogy folyamatos felnőtt jelenlét mellett végezzék a munkafogásokat, gyermekméretű és balesetmentes eszközzel dolgozhassanak.

Kiemelt feladat a segítség nyújtás megerősítése, támogatása, legyenek figyelmesek, és támogassák, egymást, a felnőtteket a közösségért végzett munka jellegű tevékenységekben. pl.: segítség a kisebbeknek, segítség az eszközök előkészítésében, elrakásában, teremdíszítés, ünnepi készülétekben segítség adás.

Az óvodapedagógus feladatai:

- a munka jellegű tevékenységek feltételeinek megteremtése, változatos formáinak biztosítása
- biztonságos, sikerorientált légkör megteremtése
- figyelembe venni a gyermekek fejlettségét, értékelni az erőfeszítéseiket
- alakítsa ki munkakészségeket és szokásokat
- biztosítsa a tartalmas, önálló munkavégzés állandóságát, folyamatosságát
- teremtsen meg a biztonságos feltételeket (balesetmentesség)
- segítse a feladattudat kialakulását (az elkezdett munka befejezése)
- vezesse rá a gyermekeket az elvégzett munka örömeinek megélésére
- alapozza meg az erkölcsi szokás és normarendszert
- építsen a gyermekek meglévő tapasztalataira, élményeire, ismereteire
- a gyermek által használt tárgyi eszközök hozzáférhető és biztonságos elhelyezése

- segítsük elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban, és a környezet alakításában

A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis saját magához mérten fejlesztő pozitív értékelést igényel.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- az önkiszolgáló tevékenységet teljes önállósággal végzik
- örömmel végeznek munka jellegű tevékenységet
- örülnek a közös munkának és szívesen végzik
- környezetükre, saját holmijukra és azok rendezettségére figyelnek
- szívesen vállalnak alkalomszerű feladatokat
- segítenek társaiknak, megbecsülik mások munkáját
- naposságot szívesen vállalnak, az ezzel járó feladatokat a pozitív értékelés hatására önállóan, igényesen végzik
- a környezetükben lévő növényeket óvják, a növények gondozásában szívesen részt vesznek
- Az óvodai környezetvédelem feladatait szívesen látják el
- Ismerjék fel, hogy a munka érték, tiszteljék mások munkáját.

Verselés, mesélés

Az érzelmi biztonság megadásának, s az anyanyelvi nevelésnek egyaránt fontos eszköze a többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki – érzelmi élményeket adnak.

„A mese a gyermek érzelmi – értelmi és erkölcsi fejlődésnek és fejlesztésnek egyik legfőbb segítője.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.

Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.”

Az óvodapedagógus feladata:

- a gyermekek életkorának megfelelő mesék, versek, mondókák kiválasztása, irodalmi anyag összeállítása,
- a nyelv szépségének, kifejező erejének megismertetése személyes példamutatás segítségével
- szemléletesség megteremtése
- nyugodt, biztonságot adó légkör kialakítása,
- szokások kialakítása a mese hangulati előkészítéséhez
- nyújtson lehetőséget az élményfeldolgozásra (bábjáték, dramatizálás)
- törekedni a komplex irodalmi, esztétikai élmény biztosítására
- differenciáltan segítenie a fejlődést az arra rászoruló gyermekeknek

- az anyanyelvi nevelés feladatai a vers, mese tevékenység területén: beszédészlelés (megértés), reprodukció fejlesztése (helyes légzés, tiszta kiejtés, artikuláció, beszédtempó, ritmus, hangsúly, hanglejtés, szókincs, mondatalkotás, helyes nyelvtani struktúra, verbális és nem verbális jelzések, interakciók megjelenítése)
- az éves anyagban biztosítson erkölcsi tartamú meséket, verseket, és ezek feldolgozását

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- legyenek képesek végighallgatni türelmesen a mesét
- aktívan használják meglévő szókincsüket
- alakulóban van beszédfejlődésük
- szívesen verselnek, mondókáznak
- tudnak önállóan mesélni képről, könyvből
- képesek kitalálni egyszerű történeteket, meséket
- a rendelkezésre álló eszközökkel próbálkoznak dramatizálással, bábozással
- érzelmileg átélik, megkülönböztetik a pozitív és negatív figurák szerepét
- a folytatásos mesék eseményeit össze tudják kapcsolni
- anyanyelvi szabályokat elsajátították, helyesen használják

Ének-zene, énekes játék

A zene hatása olyan emberformáló erő, amely kihat az egész személyiségre. Az értékes zene fogékonytá teszi az embert a szép befogadására, formálja ízlését és emberi magatartását. Az óvodai zenei nevelés a gyermekeket élményhez juttatja, felkelti a zenei érdeklődésüket, formálja zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat. Megszeretteti a gyermekekkel az éneklést, az énekes játékokat és szoktatja őket a szép, tiszta éneklésre. Fejleszti a gyermekek zenei hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét, játékos zenei alkotókedvét, mozgáskultúráját.

Elsősorban az érzelmekre hat, de egyidejűleg az értelemre is. A képességek fejlődését az élet során szerzett tapasztalatok az ebből adódó tevékenységek határozzák meg.

Az óvodai ének-zenei nevelés szorosan kapcsolódik más nevelési területekhez, az évszakokhoz, a népszokásokhoz, a mozgáshoz, az óvodai élethez.

Zenei élményeket szereznek a gyermekek játék közben, kezdeményezéseken. Az óvodai ének-zenei nevelés során gyakran hatunk a gyermek érzelmeire és a gyermek érzelmei visszahatnak a felnőttre. Együtt örülünk, bánkódunk, mindez fejleszti az együttlét társas örömeit.

Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

Célja:

A gyermekeknek az éneklés örömeit szerezzen, belőle társas éneklés, társas zenélés bontakozzon ki, alapozza meg a zenei anyanyelv kialakulását. Kis zenei formákon keresztül a néphagyományokból kiindulva a világirodalom remekeihez jussunk el.

Feladatok:

A zenei nevelés alapvető feltételeinek megteremtése. A gyermekek zenei érdeklődésének felkeltése, élménynyújtás. A gyermekek megismertetése énekes népi játékokkal és igényesen válogatott kortárs művészeti alkotásokkal.

Különösen a beilleszkedési időszakban, igény szerint többször sok-sok ölbeli játékkal, népi gyermekdallal, énekes játékkal örömszerzés, zenei érdeklődés felkeltése, zenei ízlésformálás, esztétikai fogékonyság fejlesztése.

Képességfejlesztés: hallás, éneklési készség, ritmusérzék, harmonikus szép mozgás kialakítása.

A fejlesztés tartalma:

A zenei nevelés lehetőségeit az egész nap folyamán ki kell használni, a gyermek óvodába lépésének pillanatától az eltávozásig. A jó zenei légkör átszövi az egész napot. Énekeljünk, dúdolgassunk a gyermekek között hangulatkeltés, a gyermekek érzelmi állapotának megtartása vagy éppen megváltoztatása céljából.

Az óvónő hangja a „zenei légkörhöz” tartozik, hangszíne, hangereje egész viselkedésmódja minta a gyermekek számára.

Biztosítson megfelelő teret, eszközöket a sikeres zenei neveléshez. Vannak énekes játékok, melyek kifejezetten udvarra alkalmasak, mert nagyobb teret igényelnek.

Álljon rendelkezésükre néhány ízléses, szép kivitelezésű eszköz, hangszer, azokat bármikor kedvük szerint használhassák (fejdíszek, szoknyák, mellények, botok, ritmushangszerek stb.). Az énekelgetés, a személyes kapcsolat, az énekes játék a legjobb módszer a gyermekek zenei érdeklődésének felkeltésére.

Az énekelgető óvónő érzelmileg hat a gyermekre, örül a közös játéknak, kedvet kap, utánozza és maga is énekelgetni kezd. Azok a gyermekek dúdolgatnak, énekelgetnek szívesen, ahol az óvónő is dalos kedvű és szeret a szavakkal, dallamokkal játszani. Zenei élményeket szereznek a gyermekek játék közben, spontán, kötetlen keretű szervezett foglalkozásokon egyéni érdeklődésük alapján. A fejlesztés tartalma a korosztálynak megfelelő mondókákból, dalanyagokból, zenehallgatási anyagokból áll.

Ehhez kapcsolható az állatok hangja természetben, környezet hangjai, ezek újra felidézése, hangutánzással való kiegészítése, emberi hang megnyilvánulások, hangutánzó játékok, hangadást kísérő mozdulatok, egyszerű játékos mozgások, különböző nehézségű mozgásformák, táncos jellegű mozdulatok színesítik a zenei tevékenységet.

Az óvónő feladata, hogy biztosítsa az éneklés, a mozgásos játékok gyermekek által kezdeményezett alkalmainak lebonyolítását, a kezdeményezések és kötelező foglalkozások mozgás és zenei anyagának a gyermek életkori sajátosságaira épülő kiválasztását, kapcsolódását környezeti és hagyományápoló elképzeléseinkkel.

Biztosítsa, hogy a gyermekek a nap bármely szakában próbálkozzanak zenés tevékenységgel, használja ki ezeket a lehetőségeket az egyéni fejlesztésre. Segítse a gyermekek önmegvalósítását, önállóságát, kreativitását, képzeletének és fantáziájának fejlődését.

3-4 éves korban tartsa tiszteletben a gyermekek jogát a tevékenység elutasítására, s engedje bekapcsolódni bármikor a gyermeket szándéka szerint. Ezáltal biztosíthatjuk, hogy a visszahúzó, félénk, szégyenlős gyermek is feloldódik bizonyos idő után, ha meggyőződhet arról, hogy senki sem kényszeríti a részvételre nem kerül kudarchelyzetbe. A szerepcserés játékoknál lehetőleg minden gyermek kerüljön sorra. A készségfejlesztő játékok egymásra épülnek és mindaddig előkerülnek és felszínen vannak, ameddig az minden egyes gyermek sajátja nem lesz. Az óvónő ismerje a zenei képességek fejlesztésének területeit, hogy munkáját tudatosan tudja megtervezni:

- éneklési készség (tisztá éneklés, a gyenge hallású gyermek, a gyermekhang ápolása és fejlesztése),
- zenei hallás fejlesztése (magas és mély hang különbsége, halk hangos közötti különbség, hangszínek felismerése, a belső hallás fejlesztése),
- ritmusérzék fejlesztése, az egyenletes lüktetés és a ritmus összekapcsolása, a tempóérzékelés, a mozgáskultúra, tánc, gyermekhangszerek),
- zenei formaérzék fejlesztése (a motívumhangsúly kiemelése mozgással, dallammotívumok, ritmusmotívumok), zenei alkotókészség fejlesztése, a zene hallgatására nevelés.

Segítse a családi nevelést az otthoni énekelgetésben (dal, mondóka, mozgásanyag megismertetése). A szülői érdeklődést ilyen irányban is elégítse ki.

Forrásaink: Forrai K.: Ének az óvodában, Kodály: Kisemberek dalai, Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában stb.

Az együtt mozgás és együtt éneklés élménye kibővül a helyszínen szerzett környezeti tapasztalatokkal, élményekkel természet, régi használati eszközök mely által színesebbé válnak hétköznapijaink. A zenében, mozgásban feloldódó, önmagát kifejező, boldog gyermek látványa a legnagyobb öröm, mely célunk és eredményünk egyaránt.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek önként, belülről fakadó késztetésként énekelnek.
- Egyszerű dallammotívumokat tisztán énekelnek vissza.
- A mondókákat a magyar beszéd ritmusa szerint mondják.
- Dallamfelismerést, ritmusvisszaadást változatos formában alkalmazzák.
- Halk-hangos éneklést, gyors-lassú tempó érzékeltetését, felelgetős játékot, magas-mély éneklés közötti különbségeket egyedül is képesek érzékeltetni.
- Belső hallásuk kifejlett, dallambújtatásra, természethez kapcsolódó hangok utánzására, hangszínek megkülönböztetésére, hangszerek hangjának felismerésére képesek. Megérik a zenei motívumok hosszát, azt mozgásban és térben szemléltetik.
- Egyöntetűen körben járnak szép testtartással, kézfogással is.
- Egyszerű táncos mozgások elemeit ismerik (dobbantás, koppantás, páros forgás, kilépés stb.). Térformák kialakítására, visszaalakítására esztétikusan képesek.
- Dalokhoz, egyszerű játékokat, mozgást kitalálnak.
- Élőzenét, népdalokat, műdalokat figyelmesen hallgatják, örömet jelent számukra a zene.

Külső világ tevékeny megismerése

A gyermek aktivitása, és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti, - ember, - tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól. A gyermek miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, melyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodásához, tájékozódásához szükségesek.

Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, néphagyományok, szokások a családi, a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.

A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatok, ismeretek birtokába is jut a gyermek, és azokat a tevékenységekben alkalmazza.

Az óvodai nevelés, a megfelelő környezeti kultúra és gondolkodás kialakításában meghatározó szerepet tölt be. Elsődleges feladatunk, hogy az őket körülvevő szűkebb környezetet megismerjék, eligazodjanak benne - ez az alap, innen nyitunk a tágabb környezet felé.

A környezettel való ismerkedés az életkor növekedésével egyre táguló, az ismeretszerzésben alapvetően mélyülő folyamat. Segíti a gyermek spontán és irányítottan szerzett tapasztalatainak feldolgozását, fejleszti értelmi képességeit.

Alapvető feladatunknak tekintjük a gyermeki élmények, tapasztalatszerzések feltételeinek megteremtését, és ezzel a gyermekek személyiségének gazdagítását. Komplex egységet képez a többi nevelési területtel. A gyermek mindennapi tevékenységében jelen van

A környezet védelmére, az ökológiai szemlélet kialakítását a mindennapi lehetőségeken felül kiemelten a növényápolás, szelektív hulladékgyűjtés és az újrahasznosítás biztosításával valósul meg.

Célunk a fenntartható fejlődés elvein alapuló szemléletmód, a környezetért felelős magatartáshoz szükséges eszközök és módszerek megismertetése a gyermekekkel, valamint ismereteik bővítése főként tapasztalati úton.

Céljaink meghatározásánál figyelembe vesszük a óvodáink igen jó természeti adottsággal rendelkeznek. A nógrádi tájak, Bátonyterenyét körülvevő erdők, csendes, zöld övezetben tölthetjük a mindennapjainkat, ahol kiemelt szerepet kaphat a fák és növények védelme, ápolásuk, ültetésük, a madár- és rovarvédelem.

Az állatok védelme a rovarhotelek, madár odúk, madáretetők elhelyezésében tud megvalósulni.

A gyermekek megismerési lehetőségeit gyakori természetközpontú kirándulásokkal bővítjük. Kihasználjuk a Bátonyterenye és környékén fellelhető természet adta lehetőségeket – erdei utak, kilátók, források megtekintése- valamint a mesterséges ismeretszerzési környezeteket.

Kiemelten fontosnak tartjuk a zöld jeles napok megünneplését, ilyenkor heti projektben tervezünk.

Az óvodákban egészség-heteket tartunk, az egészséges életmódra, táplálkozásra fókuszáltnan tervezve. Az év során ünnepeinken a gyerekek fogyasztanak, gyógynövényteák, termelői mézet.

Bevezetjük szelektív hulladék gyűjtést a csoportokba.

A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület (MME) oktatóinak segítségével madarászovi programot valósítunk meg melynek a Madárlesen címet adtunk.

A foglalkozások célja, a gyermekek természetvédelmi ismeretanyagának bővítése mellett, a terepi élmények megszerzése, valamint az élő kapcsolatok kialakítása a természettel, illetve a madarakkal.

A program során az óvodások, aktívan részt vesznek az alapvető környezetvédelmi tevékenységekben, megismerik a környezetükben élő növényeket, állatokat. A csoportszobai foglalkozások, valamint az udvaron/ terepen játékkal fűszerezve interaktívan zajlanak.

A foglalkozásokon a nagycsoportosok, valamint a középsősök vesznek részt.

Madárbarát kert

A madarak számára az ősz és a tél a költést követő időszak. Számos madár elvonul, elrepül, más fajok viszont itthon maradnak. Ilyenkor a legfontosabb feladat a hó és a tartós hideg megérkezésével az etetés megkezdése és az egész évben az itatás folytatása, különösen a nyári kánikulában.

Az óvoda udvarán kihelyezett odúval, etetőkkal és itatókkal, folyamatosan gondoskodunk az udvarunk madarairól. Egész évben végzünk állat-, és növénygondozási feladatokat, ezáltal alkalmazás közben sajátítjuk el a “mi kertünk”, “mi fánk”, “mi madarunk” kifejezéseket és fogalomkört.

A zöld jeles napok megünneplése mellett lehetőség nyílik a saját, óvodai és csoportszintű "védjük a madarakat" hagyományok kialakítására.

Matematika tartamú megismerés:

A matematikai tartalmú megismerés megbújik minden környezeti témakör megismerésében.

Az összehasonlítás, mérés, relációk, halmazok tulajdonság szerinti létrehozása, matematikai fogalmak megismerése a természet megismerése során a különböző tulajdonságok megfigyelésével, gyakorlati tapasztalatok gyűjtésében valósul meg. Hangsúlyosan figyelünk arra, hogy a környezet megismerése során matematikai megismerés is valósuljon meg, ezért a tervezésben külön jelenítjük meg a témaköröket.

Az óvodai matematika tartalmú megismerést három nagyobb csoportban tervezzük és szervezzük:

Összehasonlítások:

A fogalomalkotás és a megismerő funkciók fejlesztésének fontos eleme.

A gyerekek vegyék észre a tárgyak, személyek közötti mennyiségi és minőségkülönbségeket, vagy hasonlóságokat

A tapasztalatszerzés során fokozatosan jussanak el az érzékszervi tapasztalatszerzéstől a szemléletes, képeken keresztüli összehasonlításig.

Számfogalom megalapozása:

A számfogalom nagyon absztrakt fogalom, ezért az óvodai életben nem befejezett művelet. A számfogalom kialakítása kétféle relációval történik. Az egyik a halmazok elemszámának összehasonlítása, a másik a mennyiségek összemérésével.

A számfogalom kialakításánál fontos a mennyiségek összemérése, mely lehet közvetlen, vagy közvetett. Az absztrakt számfogalom akkor alakul ki, ha a gyerekek eljutnak oda, hogy összetartozónak tekintik azokat a halmazokat, melyek ugyan azzal az elemszámmal rendelkeznek, és ezt egy természetes számmal nevesítik.

Geometriai tapasztalatszerzés

A geometriai fogalmak a környezetünkben található formákból alakultak ki. Feladatunk, a geometriai alakzatok segítségével kialakítani a helyes fogalom használatot.

A geometriai ismeretszerzés a következő területekből áll:

- építések, alkotások szabadon
- tevékenységek tükörrel
- tájékozódás síkban, térben

Az óvodapedagógus feladatai:

- a gyermekek életkori sajátosságainak figyelembe vételével tervezni a témaköröket
- a gyermekek érdeklődésének felkeltése a környezetük iránti kíváncsiságra, megismerési vágyukra építve
- a természeti, emberi, tárgyi világ megismerésének biztosítása
- biztosítson lehetőséget arra, hogy felfedezéseket tegyenek, éljék át a rácsodálkozás örömét
- segítse elő pozitív érzelmi viszonyok kialakítását az élő és élettelen világgal
- segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában
- biztosítson időt, alkalmat, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre
- segítse a spontán tapasztalatszerzést, használja ki ennek fejlesztő lehetőségét (figyelem, elemző lehetőség)
- segítse a külső világ megismerését az évszakváltások megfigyeltetésével
- használja ki a környezeti nevelés lehetőségeit a közösségi nevelés segítésére
- kerüljenek a gyerekek minél többször problémamegoldó helyzetekbe, melynek megoldását empatikusan és differenciáltan segítse
- teremtsen matematikára alkalmas helyzeteket, játék szituációkat
- segítse a mennyiségi, alaki, térbeli ismeretek kialakulását
- fedeztesse fel a formai, térbeli kiterjedéseket a körülvevő világ megtapasztalása során
- emelje ki a környezet esztétikumait (hangokat, színeket, illatokat, formákat, az élet ritmikusságát)
- figyelmesen, tapintatosan irányítsa a gyermeki beszédkedv alakulását - a felmerülő kérdésekre kapjanak a gyermekek kielégítő válaszokat

-a gyermekek természetes kíváncsiságára építve, cselekvő tapasztalásokkal a közvetlen és távolabbi környezet életkornak megfelelő megismertetése, a környezethez fűződő pozitív érzelmi viszony alakítása, a természet tiszteletére és védelmére nevelés, ökológiai szemlélet kialakítása

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- kialakul a gyermekek alapvető igénye: a környezet felfedezésére, a rácsodálkozására, a természet szeretetére és gondozására
- a gyermekek a környezetből szerzett ismereteit játékában felhasználják, átélik, folyamatosan gyakorolják, egyéb tevékenységeiben is alkalmazza
- életkoruknak megfelelően értik a természetben meglévő összefüggéseket
- rendelkeznek életkoruknak megfelelő ismeretekkel: közlekedésről, alapvető közlekedési szabályokról
- rendelkeznek életkoruknak megfelelő ismeretekkel a biztonságos életvezetés témakörében
- az általuk ismert állatokat csoportosítják életterük, táplálkozásuk, és egyéb tulajdonságuk szerint.
- rendelkeznek megfelelő ismeretekkel a szűkebb környezetük növényvilágáról
- önállóan gyakorolják a növénygondozás legegyszerűbb műveleteit, tudják, hogy a növények fejlődése és az időjárás között összefüggés van
- különbséget tesznek az évszakok között, ismerik jellegzetességüket, felismerik a napszakokat
- felismerik környezetük színeit, színárnyalatokat
- a testrészeket az emberi test felépítésének megfelelően felsorolják, igényesek testük tisztaságára
- megnevezik családtagjaikat, foglalkozását, valamint lakcímüket
- szívesen számlálnak, alakul számfogalmuk 10-es számkörben
- környezetükben lévő matematikai összefüggéseket felismerik,
- alapszintű ismeretekkel rendelkeznek matematikai fogalmaikkal
- ismerik az egyszerűbb síkbeli, térbeli alakzatokat

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Programunk az ábrázoló - kézműves tevékenységet az önkifejezés, a teljes személyiségfejlesztés fontos eszközének tartja.

A művészeti tevékenységek, így az ábrázolás is elsősorban a teljes szabadság élményét nyújtja a gyermeknek. Miközben szabadjára engedi érzelmeit, utat enged vágyainak, elképzeléseinek, jelzéseket ad önmagáról, kommunikál a környezetével, szocializálódik az együttes tevékenységekben, ismeretekkel gyarapszik, technikákat tanul, más művészetekre asszociál (irodalom, zene, mozgás). A művészeti tevékenységekhez szorosan hozzátartoznak azonban azok a speciális tartalmak is, amelyekkel a felnőtt ismerteti meg a gyermeket: színvilág, formavilág, a téri ábrázolás világa, az anyagok természete, a technikák, amelyekkel kifejezhetjük elképzeléseinket, gondolatainkat, érzelmeinket.

A gyermekek a műhelymunka lehetőségét az egész nap folyamán megkapják. Az ábrázoló tevékenységben a szabad alkotás, s annak öröme a fontos, nem a mű, nem az eredmény. A tevékenységben a folyamatra, az anyaggal való játék öröme, az ötletességre, az önállóságra, az eredetiségre helyezük a hangsúlyt, és nem a végtermék minősítésére. Az eredmények értékelése csak a megerősítés, ösztönzés szándékával történik. A gyermekek munkáinak megbecsülését szolgálják a kiállítások és felhasználásuk a környezet szépítésében.

A művészeti tevékenységek négy területét szeretnénk megismertetni a gyerekekkel:

- az önkifejezést, spontán, kötetlen alkotást,
- a technikai ismeretekkel létrehozott alkotásokat (gipszöntés, batikolás stb.),
- a kézimunkával, kézművességgel létrehozott alkotásokat,
- felhasználó eszközöket, kellékeket készíthetnek saját ötlet és modellek alapján.

Ezen tevékenységek az óvodapedagógus által biztosított feltételekkel, az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló, térbeli gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

A kézművesség az anyagismereten túl, a hagyományok ápolását és a környékünk kézműves tevékenységének (szövés, kosárfonás, gyöngyfűzés, csuhé figurák készítése, fazekasság stb.) megismerését és őrzését szolgálják. A barkácsoláshoz, mintázáshoz, díszítőmunkához, stb. változatos anyagokat-, ötleteket kínálunk, segítjük a játékot, valamint bábok- és közös kompozíciók készítésére ösztönözzük a gyermekeket.

Az ábrázoló tevékenység összefonódik a játékkal, a barkácsolással, a konstruálással, a modellezéssel és más művészeti tevékenységekkel.

Az óvodapedagógus feladata:

-Az óvodapedagógus ösztönzései, látásra nevelő hatásai nagyon fontosak az esztétikai szükséglet kialakításához és formálásához. A vizuális látásmód befolyásolása, az önkifejezés technikáinak bemutatása, a műalkotások megismerésének megszervezése az óvodapedagógus feladata.

-A belső képek gazdagítása a mese, vers, ének, énekes játék eszközeivel, a gyermeki ábrázolás ösztönzése alkotó légkör teremtésével, változatos lehetőségek felkínálásával.

-A gyermeki élmény és fantázia világ gazdagításával a saját formanyelv, az alkotó alakító önkifejezés fejlődésének segítése.

-Az esztétikai érzékenység, a szép iránti nyitottság, környezet esztétikai alakítására és a vizuális esztétikai élmények befogadására való fogékonyság megalapozása.

-Az eszközök célszerű, biztonságos, takarékos, kreatív használatára szoktatás.

-Az egyes technikákhoz kapcsolódó munkafogások, megoldások, az eszközök bemutatása, használatuk megnevezése, a gyakorlásra való ösztönzés.

-A vizuális tevékenységekhez kapcsolódó verbális és nem verbális megnyilatkozásokkal a spontán beszéd formáinak fejlesztése.

-A gyermekek szabad alkotó tevékenységéhez megfelelő helyet, teret, eszközöket, és nyugodt légkört biztosít.

A csoportszoba színvilága, a tárgyak, a dekorációk legyenek mértéktartóak, ízlésesek. A csoportszoba külső megjelenésében is tükrözze az évszakot, a gyermekek speciális érdeklődését, a játéktevékenység témáinak alakulását.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- felfedezik a téri viszonyokat, kiterjedéseket
- ábrázolásukban megjelenik a térábrázolás, bővül a színválaszték, finomabbak a vonalak, formaábrázolásuk változatos
- az emberábrázolásban megjelennek a részformák
- szívesen alkalmazzák a különböző technikákat,
- próbálkoznak a technikák összekapcsolásával,
- önállóan, esetleg csoportosan is készítenek egyszerű játékokat, bábokat, kellékeket
- szívesen vesznek részt a csoportszoba díszítésében, szépítésében
- az eszközöket biztonsággal, célszerűen használják
- gyakran és szívesen alkotnak
- alkotásaikról tudnak beszélni
- felismerhetően, aprólékosan formáznak
- pozitív véleményt alkotnak társaik, illetve saját alkotásairól, munkáikat képesek előre megtervezni

Mozgás

A mozgás a gyermek legtermészetesebb, legalapvetőbb megnyilvánulási formája, az egészséges életmód kialakításának egyik elengedhetetlen feltétele. A mozgás segíti a gyermekek ideális testi és szellemi fejlődését, illetve a szervezet teherbíró, ellenálló és alkalmazkodó képességének fejlesztését.

A testi fejlődés során izomzatuk erősödik, mozgásuk harmonikussá, összerendezetté válik.

A szervezett és a társakkal végzett együtt mozgás elősegíti az önfegyelmet, kitartást, alkalmazkodást, együttműködési készségek fejlődését.

Arra törekszünk, hogy a gyermekek minél sokrétűbb mozgásformával ismerkedhessenek meg, amelynek lehetőségét igyekszünk biztosítani.

A mozgáslehetőségek kötött és kötetlen formában valósulnak meg a játék során, az udvari életben, a mindennapos testnevelési foglalkozásokon, valamint kirándulásokon és sétákon is.

A mozgásfejlesztő program az egész személyiség fejlesztésére irányul, s változatos tevékenységek sorozatában valósul meg.

Figyelembe véve az egyéni eltéréseket a differenciált fejlesztést juttatjuk érvényre, hogy mozgásban valamely területen fejletlenebb gyermekeknek is esélye legyen önmagához viszonyítva fejlődni, másrészt a különböző fejlettségű gyermekek részére is biztosítjuk az optimális terhelést.

Kiemelt figyelmet fordítunk a prevenció testi fejlesztésre, tartásjavító és egyéb játékos gyakorlatok programunkba való beépítésére.

A mozgásfejlődésben elmaradt és sajátos nevelésű igényű gyermekek fejlesztésével konduktor gyógypedagógus is foglalkozik külön foglalkozáson.

Alapelvünk, hogy inkluzív pedagógiát folytatva, tevékenységközpontú, érzelem gazdag, biztonságot nyújtó légkörben a gyermekek egyéni képességeit szem előtt tartva, másokkal együttműködni, érdeklődő, tevékeny változásokhoz jól alkalmazkodó boldog gyermekeket neveljünk.

Az óvodapedagógus feladatai:

- feltételek megteremtése (jó levegő, tiszta környezet, korszerű eszközök)
- változatos lehetőség biztosítása a mindennapos mozgásra
- egyéni képességeket figyelembe vevő mozgásanyag összeállítása
- gyermekek mozgásigényének kielégítése, mozgásra ösztönzés mozgásos játékok segítségével
- szem-kéz, szem-láb koordináció fejlesztése, dominancia erősítése
- motoros, koordinációs képességek fejlesztése
- nagy- és finommozgások, testséma és fizikális erőnlét fejlesztése
- pozitív példamutatással, hozzáállással motiválja a gyermekeket a mozgásos feladatokon való aktív részvételre
- világos, konkrét értékeléssel támogassa a gyermekek pozitív énképének alakulását

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- szeressenek mozogni, és saját maguk is kezdeményezzenek mozgásos tevékenységeket
- mozgásukat képesek különböző helyzetekben irányítani
- a gyakorlat végzésében kitartóak
- képesek a mozgásos játékok szabályainak betartására
- egészséges versenyszellem alakul ki bennük
- téri tájékozódó képességük, testsémájuk kialakul
- kialakul finommotorikus képességük

A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése, a megfelelő attitűdök erősítése és a képességek fejlesztése.

Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése. Az óvoda a tanulás irányítása során személyre szabott pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

A gyermekkor az életnek az a szakasza, amikor a legnyitottabb az őt ért benyomásokra. A tanulás a gyermek világgépének alakulását is befolyásolja, ezt felismerve ki kell használni a tanulásban rejlő összes lehetőséget.

Minden gyermek egyenlő értékű, nevelésünkkel a gyermeket aktivitásra motiváljuk; bármely aktivitás mellett előre halad fejlődésük.

A kíváncsiság, a felfedezés, a megtapasztalás élménye teszi érdeklődővé, nyitottá, érzékenyvé a gyermeket. A tanulási folyamat során adjunk minél több lehetőséget a próbálkozásra, tévedések utáni újrakezdeésre, a hibák javítására minden következmény nélkül. Így olyan attitűdöket, motivációkat alakítunk, amelyek képesé teszik a gyermekeket arra, hogy váratlan és komplex élethelyzetekkel megbirkózzanak, és egyre több örömet leljenek az önfejlesztő tanulásban.

A nevelési folyamatban érvényesítjük a gyermek jogait, érzelmi fogékonyságára, szükségleteire, érdekeire építünk. Figyelembe vesszük életkori és egyéni sajátosságaiból fakadó fejleszthetőségét, megismerjük az egyes gyermek tapasztalatait, értelmi képességeit. A fejlesztést ehhez igazítottan valósítjuk meg, elősegítve az önmegvalósító törekvések kiteljesedését.

Az óvodapedagógus feladatai:

- folyamatos lehetőség biztosítása a gyerekek minden érzékszervét foglalkoztató tapasztalásra
- sokszínű, változatos, cselekedtető, játékos elemeket tartalmazó tevékenységek felkínálása
- a gyerekek cselekvő aktivitásának fenntartása, fokozása
- ismereteik különböző helyzetekben való alkalmazás segítése
- egész személye legyen példa a gyerekek előtt modellkövetésre a magatartás és viselkedés tanulásához
- támogassa a spontán játékos tapasztalatszerzést
- segítse a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak rendszerezését, bővítését
- segítse jártasságainak, készségeinek és képességeinek kialakulását, fejlesztését
- irányítsa és szervezze a megfigyelést, tapasztalatszerzést
- támazkodjon a gyerekek érzelmileg motiválható cselekvő gondolkodására
- segítse a cselekvő, szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi gondolkodás kialakulását
- foglalkozzon differenciáltan a lassabban fejlődő, és a kiemelkedő képességű gyermekek fejlesztési lehetőségeivel, fektessen hangsúlyt az egyéni bánásmódra, a pozitív megerősítésre, a gyermek sikerélményhez juttatására
- a tanulási folyamatban érvényesítse a játékot, a játékos elemek alkalmazását

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- önfegyelem alakulása
- szándékos figyelem alakulása
- feladat-megoldási képesség sikerélményeken keresztüli fejlődése
- fejlődik a kudarcok elviselésének képessége
- elemi, fogalmi gondolkodás alakulása
- elemi ismeretekkel rendelkezik

Digitális tanulás

Az Információs Kommunikációs Technológiák olyan eszközök, technológiák, amelyek az információ- kommunikációközlést, feldolgozást, tárolást segítik, gyorsabbá, könnyebbé teszik.

Az IKT alkalmazás feltétele a befogadó, nyitott, innovatív pedagógusi szemlélet.

Az óvodapedagógusoknak fel kell ismerni a sikeres IKT alkalmazáshoz, hogy hasznos az nevelés, oktatás számára az információs technikák alkalmazása.

Az intézményeinkben nem minden informatikai eszköz, áll rendelkezésre, de a meglévők minél hatékonyabb használata, és beépítése a tanítási, tanulási folyamatban kiemelt feladat. A folyamatos képzést szakemberek segítségével és belső továbbképzésekkel segítjük.

Olyan anyagot állítottunk össze, mely gyermekközpontú pedagógiára ösztönöz, és a korszerű informatikai eszközök használatának játékos előkészítésére épít. Elemei az anyanyelvi kommunikációhoz, a vizuális kultúrához, az ének-zenéhez kapcsolódnak. Az informatika játékos alkalmazásával számos képesség fejleszthető eredményese, egyéni ütemben, kudarc nélkül.

Az informatika az információk szerzésével, tárolásával, feldolgozásával, továbbításával, ennek módszereivel és eszközzel foglalkozó tudomány.

Az élet elképzelhetetlen az információk állandó adása-vétele nélkül. Az információ rögzítése és továbbítása is fontos feladat.

Az informatika a 3-6-7 évesek korcsoportjában csupán előkészítő játékaival, eszközeivel van jelen. Tehát a számítógép ugyanolyan önként választott játékeszköz, mint akár a babakonyha, vagy a lego.

Az informatikai kultúra megismertetése, az informatikai eszközökkel való ismerkedés az óvodában nem a számítógép használatával kezdődik. Sok olyan játék van, melyet akár teremben, akár szabad területen tevékenykedve az információs kultúrát és a későbbiekben a számítógép használatát megalapozza. Pl.: teknőc játék, robot játék, melyek a téri tájékozódást, és a kommunikációs készséget fejlesztik.

Az informatikai nevelés során elsősorban a következő képességek fejlesztéséről van szó:

- vizuális és auditív felfogó képesség,
- problémafelismerő és megoldó képesség,
- szellemi aktivitás,
- beszéd és kommunikáció
- emlékezet és gondolkodás,
- figyelem, képzelet,
- téri tájékozódás, koordinációs képesség,
- testszintónia,
- finommotorikai készség,
- önbizalom, önértékelés.

Információinkat érzékszerveink segítségével szerezzük: látással, hallással, tapintással, szaglással, ízleléssel.

Nem minden ingerület jelent információt, alapvetően ezek legtöbbször csak adatok. Akkor válnak információvá, ha a jelzéseket befogadó gyermek megfelelőképpen értelmezi azokat és reagál rájuk.

Az IKT eszközök, a kommunikáció, az anyanyelv elsajátításának segédeszközei.

A gyermek soha nem ül egyedül az eszközökkel, mindig élénk aktív kommunikációs környezetben alkot, ahol a beszédnek, a gondolatok szóbeli kicserélésének is jelentős szerep jut.

A gyermekek megtanulják az eszközöket önállóan, teljes biztonsággal kezelni, olyan játék ez számukra, mint bármely más játékeszköz a csoportszobában. A gyermekek könnyen elfogadják azt a tanulási módszert, amit az eszközök nyújtanak nekik. Megfontoltabbak lesznek döntéseikben, hiszen munkájuk eredménye azonnal látható a képernyőn. Éppen ezért megtanulják, hogy előbb gondolkodni kell, aztán jöhet a megoldás.

Külön ki kell emelni az eszközök eredményes alkalmazásának lehetőségét a különleges bánásmódot igénylő gyermekek fejlesztésében.

Az alapfokú programozás oktatás olyan tudatos felhasználói tanulást biztosít, melyre alapozva a későbbiekben sokkal könnyebben fogja a gyermek megérteni a számítástechnika működését, a programnyelveket.

Amire oda kell figyelni, a számítástechnikai fejlesztés bevezetése alkalmával:

-Az oktatás keretében olyan szoftverek alkalmazása lehetséges, mely felhasználói ismereteket közvetítenek, segítenek a képességfejlesztésben.

-Oda kell figyelni, hogy a gyermekek mennyi időt töltenek az eszközök előtt, és milyen körülmények között. Óvodában 10-15 percnél többet ne töltsenek egy nap a gyermekek a képernyő előtt.

-Nagyon fontos, hogy milyen a környezet, a bútorzat alkalmazkodjon a gyermekek méretéhez, /szék, asztallap, monitor/

Az Ikt eszközök minden korcsoportban igen nagy motiváló erőt jelentenek, erre építünk, a használat helyes irányba való terelésével.

Fontos feladatunk, hogy az alkalmazási lehetőségeket, szoftvereket ismertessünk meg a szülőkkel, hogy az óvodán kívüli helyzetekben megláttassuk az IKT használatának jelentőségét, lehetőségeit.

A szülőket folyamatosan tájékoztatjuk az újonnan megismert és alkalmazott képességfejlesztő programok lehetőségeiről, a gyermekek fejlődéséről, a számítástechnikai képzésről szülői értekezleten, fogadóórák alkalmával.

Célunk, hogy a gyermekek alapvető ismeretekkel rendelkezzenek az IKT eszközökről, azok használatáról, megismerjenek néhány képességfejlesztő programot, és azokat önállóan használni is tudják. Ismerkedjenek a programozás alapjaival a Scratch Junior programmal.

Óvodáinkban pontosan megtervezzük a csoportszobában lévő tabletek, mint játékeszközök használatát. Korcsoportonként meghatározzuk, hogy a gyermekek mennyi időt tölthetnek el a tablet használatával, az óvodapedagógus, pedagógiai asszisztens segítségével, bekapcsolódásának a mértékét, valamint az informatikai felelős pedagógus meghatározott időközönként az óvodapedagógusokkal egyeztetve frissíti a gyermekek számára elérhető képességfejlesztő játékokat.

Az informatikai nevelés tapasztalatait, a gyermekek fejlődését a csoportnaplóban rögzítjük.

Tehetségazonosítás, tehetséggondozás

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek közül az átlagon felüli képességgel rendelkező gyermekek ellátása minden intézményben nagyfokú odafigyelést igényel. Az óvodánkban általánosan 5-6 éves korban gyakorlat a beazonosítás, annak felismerése, hogy a gyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre képes.

Az intézményünkben a megfigyelésen túl a Kíváncsi ládát, mint mérőeszközt használjuk, amely a Gardner féle tehetségtípusok felismerésére ad lehetőséget:

A kíváncsi láda egy diagnosztikus tehetségazonosító mérőeszköz-csomag, ami a négy-tíz éves gyerekek kíváncsiságát igyekszik „kitapogatni”, megtalálni, és a játék folyamatában azonosítani a kiemelkedő, erős területeket a kisgyerekeknél.

A ládát úgy találták ki, hogy ki lehessen nyitni, szét lehessen szedni: ekkor a ládából a varázsló vára lesz. A varázslóval kapcsolatos cselekmények, kalandok adják a kerettörténetet a játékhoz. A ládában található még mágneses figurák és zsákocskák, a zsákok rejtik az újabb és újabb feladatok hozzávalóit, „alkatrészeit”.

Amíg a gyermek játszik, mi egy értékelő lapon követjük a tevékenységét: megfigyeljük, hogy miként viselkedett a játék közben. Tehát nem az a fontos, hogy minden feladatot elvégzett-e, hanem hogy hogyan tevékenykedett. Ebből következtetünk arra, hogy milyen a személyisége, és milyen képességekben emelkedhet ki.

Az eszközzel a következő intelligencia területeket mérjük:

- testi- kinezetikus;
- nyelvi;
- térbeli- vizuális;
- logikai- matematikai;
- természeti;
- zenei;
- interperszonális;
- intraperszonális.

Óvodáskorban tehetségigéretekről, tehetségre utaló jelekről beszélhetünk:

- intellektuális jegyek: gazdag szókincs, jó kifejezőkészség, nagy ismeretanyag különböző területeken, lényeglátás, jó következtetőkészség-logika, gyors észlelés, különbségtevés, jó kritikai készség
- motivációs jegyek: kíváncsi, érdeklődő, tud lekesedni; kockáztatja a tévedést; önállóan dolgozik; aktív a problémamegoldásban; sok energiája van; keresztül tudja vinni elképzeléseit; kitartó, elmélyült; van határozott érdeklődési területe
- kreativitás: eredetiség a gondolkodásban, felfedező kíváncsiság, ötletgazdagság, szokatlan kérdések, ismereteit többféle területen tudja használni, rugalmasság, képzelőerő, esetleg művészi beállítódás, humorérzék

Feltételek biztosítása:

- Ábrázolási, kézimunka tevékenységek gyakorlásához változatos eszközök, anyagok, technikák állnak a gyerekek rendelkezésére;
- Zenei tevékenységhez sokféle hangszer várja a gyerekeket;
- Megfigyelésekhez, kísérletekhez kreatív eszközök;
- A nagyvilág megismeréséhez diák, diafilmek, cd-k, ismeretterjesztő könyvek, földgömb, térkép biztosított, okos tv
- Improvizációhoz, dramatikus- és szerepjátékhoz, bábozáshoz, különböző színű és méretű anyagok, jelmezek, fejdíszek, bábok, paraván áll a gyerekek rendelkezésére.

Az óvodapedagógus szerepe, feladata:

- Többféle tevékenység kínálata, egyéni utak támogatása, célzott képességfejlesztés
- Szükséges eszközök biztosítása
- Elfogadó, támogató, inspiráló környezet teremtése
- Szülők tájékoztatása, támogatása

Óvodánkban a tehetségigéreteket a csoporton belül tevékenységek gazdagításával, a csoporton kívül tehetségműhelyek felajánlásával fejlesztjük. Tehetségműhely szervezése óvodánként szükséges.

"A tehetség lehetőség az egyénben, amely külső-belső tényezők interakciójában jön létre. A tehetség viselkedés és attitűd, értékrendszer és önészlelés." Gyarmathy Éva

Mérés, értékelés, ellenőrzés rendszere

Az ellenőrzési, mérési és értékelési rendszer jogszerűen, szakszerűen, tervezett módon, partnerközpontúan, hatékony végrehajtásra törekedve és alapvetően a gyermekek érdekében működik intézményünkben.

Törekszünk arra, hogy:

- összhangban legyen az intézmény működését szabályozó dokumentumokkal.
- átfogó, az intézmény egészére alkalmazható legyen
- objektív, konkrét, gyakorlatias és könnyen adminisztrálható legyen
- áttekinthető, reprodukálható, egyértelmű, fejleszthető legyen
- az objektivitás növelése érdekében az értékelendő területet több szempontú legyen és építsen az intézményen belüli és kívüli humán erőforrásokra
- A mérések tervezésekor a gyermek életkori sajátosságait tartottuk kiemelt szempontnak. A bemeneti mérések minden tanév elején, október közepéig zajlanak, hogy pontos kép alapján lehessen megtervezni az egyéni fejlesztési feladatokat.
- A mérési koncepció kidolgozásánál alapvető elvnek tekintettük, hogy az óvoda nevelési intézmény, ezért a mérési eszközeink az óvodai neveléssel összhangban megjelenő játékos keretek között végezzük.
- A tartalmi munka mérésénél a minimum szintek meghatározására törekedtünk azzal a megjegyzéssel, hogy a gyerekek differenciált fejlesztése lehetővé teszi a minimumtól való pozitív és negatív irányú eltávolodást. Természetesen a fejlődés mutatói gyermekenként igen jelentős egyéni eltérést tesznek lehetővé pozitív és negatív irányban. A fejlesztést minden esetben ehhez igazítjuk.
- A működtetett rendszer célja, hogy megfelelő információkkal rendelkezünk a gyermek számára legoptimálisabb fejlesztés megtervezéséhez.

Az óvoda hagyományai, ünnepei

Óvodai gyermekközösségünkben az összetartozás érzésének kialakulását hagyományaink és ünnepeink is segítik. Az ünnepek tartalmának megismerése a gyermekek érdeklődésének és életkorának megfelelően történik.

Nagyon fontos gyermekeink számára a hétköznaptól eltérő hangulat és az érzelmi állapotok átélése (készülődés, a várakozás öröme, kellemes feszültség stb.). Átélik az ajándékozással kapcsolatos örömeiket és az ajándékok megbecsülését.

-Ősz ünnep: a betakarítás, szüret, a télvárás időszaka, amikor több projekttel is készülünk ennek a szép évszaknak az ünneplésére. A Magyar Népmese napjával, szüreti mulatságokkal, Márton napi felvonulással.

-Mikulásvárás, készülődés, várakozás, a felnőttek (szülők, óvodai dolgozók) meglepetéssel kedveskednek (bábjáték, ajándék) a gyermekeknek. A Mikulás érkezése már az advent időszaka, ezért nagy hangsúlyt fektetünk az erkölcsi értékek megerősítésére.

-Karácsonyi készülődés: Az adventi koszorút közösen készítjük el. Az egész december fenyős, kalácsos, aranydiós és gyertyailatú készülődés. A néphagyományok felelevenítésére (betlehemes játék, Luca nap stb.) helyezük a hangsúlyt, s közösen karácsonyfát is díszítünk.

-Farsang: vidám mulatozás, farsangi maszkok, álarcok készítése, farsangi fánk és tánc sem marad el a télbúcsúztató ünnepünkön.

-Március 15- ről Nemzeti Ünnep a nagycsoportosok műsorával tisztelgünk e jeles napon.

-Húsvét: Vidám tavaszi ünnep. Húsvéthoz kapcsolódó néphagyományokkal ismerkedünk. Locsolóverseket tanulunk. A fiúk meglocsolják a lányokat.

Jelképekkel díszítjük az óvodákat. A díszeket különféle technikákkal készítjük a gyerekekkel közösen. Megismerkedünk a tojásfestés különféle módjaival. Az óvodába a nyuszi ajándékot hoz, amit az udvaron találnak meg a gyerekek.

-Pünkösdi: népi, énekes gyermekjátékokat játszunk, régi népi játékokat elevenítünk fel. Minden óvodai csoportunkat pünkösdi rózsákkal díszítjük.

-Anyák napja: Ajándékot készítünk, verset, dalt tanulunk. Videó üzenetben köszöntjük az édesanyákat, nagymamákat.

-Május 1. Tagóvodáink udvarain "májusfát" díszítünk, s körjátékokat játszunk.

-Hagyományos évzáró ünnepélyt tartunk, az iskolába menőktől elbúcsúzunk egy vidám, nyitott nap keretében.

-A gyermeknap vidám, játékos nap a tagóvodáinkban.

Jeles napok, melyekre projekt hetekkel készülünk:

-Állatok világnapja

-Márton nap

-Luca nap

-Újév köszöntő

-Víz világnapja

-Föld napja

-Madarak és fák napja

-Méhek világnapja

-Nemzeti összetartozás napja

Inkluzív pedagógiai- Integráció

Mai szóhasználatban az integrált oktatás „a tanulásban valamely oknál fogva akadályozott (pl. fogyatékos, képességzavar, szociális hátrány) gyermekek együttes, a lakóhelyhez közeli nevelését, oktatását jelent.

A gyógypedagógiai szempontú integráció a sajátos nevelési igényű gyermekeknek és tanulóknak az épek (másképpen „többségi”) óvodáiban, alapfokú, középfokú oktatási intézményeiben, illetve a felsőoktatás intézményeiben megvalósuló nevelése, oktatása, képzése megfelelő feltételek biztosítása mellett.

Az UNESCO meghatározása szerint az inklúzió egy olyan szemlélet, mely képes minden tanuló érdekét egyformán figyelembe venni, pozitívan fogadni a sokféleséget, képes biztosítani az oktatáshoz való egyenlő hozzáférést és javítja az oktatás minőségét minden gyerek számára

Az alapvető nemzetközi okmányok és tudományos munkák megengedik, hogy megerősítsük azt a tényt, hogy az inkluzív oktatás mindinkább a minőségi oktatás jellemzőjévé válik.

Garantálja minden gyermek számára az esélyegyenlőséget és az oktatási folyamatban való jelentős részvételt.

Vagyis elfogadjuk a tanulók individuális különbségeit, mint hasznos erőforrást és nem úgy kezeljük, mint problémát.

Az inkluzív oktatás egy állandó folyamat, mely az akadályok felderítésére és leküzdésére, a meglévő erőforrások maximális bevonására irányul.

Az inkluzív oktatási intézményekben való tanulás hasznos mind a sajátos nevelési igényű gyermekek, mind a tipikusan fejlődő gyermekek, a családtagok és általában a társadalom számára.

Az inkluzív megközelítés a család számára is előnyös. Ebben az esetben a sajátos nevelési igényű családok támogatást kaphatnak más szülőktől, jobban megértik, mi jellemző és mi nem jellemző gyermekeik fejlődésére, valamint jobban bevonják őket a tanulási és nevelési folyamatba.

Az inkluzív oktatási rendszer társadalmi szempontból is hasznos, mivel a megosztott tanulás révén a gyermekek már fiatal korban megtanulják megérteni és elfogadni az emberi különbségeket.

Az inkluzív nevelés megvalósításához szükséges pedagógus kompetenciák:

- tisztelet a tanulók sokfélesége iránt,
- minden tanuló támogatása,
- közös munka a szülőkkel és más szakemberekkel,
- állandó személyes és szakmai fejlődés.

Pedagógus kompetenciák, melyek szükségesek az inkluzív gondolkodáshoz:

- legyen képes értékelni saját munkáját,
- legyen képes eredményesen bevonni másokat a közös gondolkodásba az oktatást és tanulást illetően,
- legyen képes rugalmasnak lenni az innovációt és személyes tanulást segítő stratégiák kiválasztásában,
- értékelve a kollégákkal és más szakemberekkel történő beszélgetéseket, legyen képes segíteni az intézményt, mint oktatási közösség fejlesztését.

Az inklúzió megvalósításának feladatai:

- a szociális befogadás biztosítása
- az intézmény azonosulása az inklúzió gondolatával
- az intézmény felszerelése a speciális igényű gyermekek óvodai életét segítő eszközökkel (autisták esetében például: vizuális megsegítés, helyben és otthon használható szociális történetek és szabály kártyák, megnyugvást segítő eszközök [pl. pihenéshez súlyozott takaró és zene] és játékok [szenzoros élményt biztosító], az udvari játék és a tornatermi elfoglaltság során használható, őket nyugtató eszközök [hinta, billenőpad, bilibo, huple, csepphinta stb.]])
- a gyermekek oktatása során az egyéni differenciálás mint alapelv elfogadása
- a gyermekekkel való foglalkozás során az egyénre szabott bánásmód alapelveinek elfogadása (pl. a gyermeknek plusz segítség nyújtása az önellátásban, a gyermeknek az őt zavaró, zajos tevékenység esetén fülvédő biztosítása, speciális, a gyermek számára ismeretlen helyzetekben mint például az óvodai rendezvények, óvodán kívüli programok és kirándulások a gyermek számára többlet figyelem biztosítása, hogy az adott helyzetben szorongása oldásra kerülhessen)
- rugalmas tevékenységi terv bevezetése
- értékelési eljárások korszerűsítése

- a gyógypedagógus mint segítő partner bevonása a pedagógiai munkába
- a szülők bevonása az együttnevelésbe (pl. rendszeres fogadóórákkal, közös naplóvezetéssel)
- a szociális befogadás szerepe, melyet a tipikus fejlődésű gyermekek szüleinek oktatása, úgynevezett „érzékenyítés” biztosít

Feladataink:

- kiemelt figyelmet kell fordítani az egyéni fejlesztés tervezésére
- szükség esetén külön egyéni tervet kell készíteni a hátrányok leküzdéséhez
- figyelmet kell fordítani a gyermekek esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések megvalósítására
- a gyermek óvodai nevelése során figyelembe kell venni speciális igényeit és ennek tudatában figyelmet és segítséget kell neki biztosítani a többi gyermek számára egyszerű, de neki megoldhatatlan kihívást jelentő helyzetekben (pl. barátkozás, segítségkérés)
- a gyermek számára az óvodán belül és kívül, a szülőkkel együttműködve biztosítani kell a működéséhez és fejlődéséhez a leghatékosabb, támogató környezetet és eszközöket
- az eltérő fejlődésű gyermekek esetében a megőrzés, kiközösítés, csúfolás megelőzése érdekében figyelmet kell fordítani a gyermektársak és azok szüleinek edukációjára, a megfelelő elfogadó környezet kialakítása érdekében.

Az Alapító Okiratban foglalt, a fenntartó által meghatározott fogyatékoság típusának megfelelő sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését, fejlesztését vállaljuk el.

Sikerkritériumok:

- a sajátos nevelési igényű gyermekek szívesen járnak óvodánkba
  - közösségen belül megtalálják a helyüket, társaik elfogadják és nem kerülnek peremhelyzetbe
  - örömmel vesznek részt a tevékenységekben
  - a bemeneti fejlettséghez képest kimutatható a fejlődésük
- az óvodapedagógusok érzelmileg azonosulnak az inklúzióval, természetesnek tekintik a SNI gyermekek jelenlétét az óvodában
- az integráció gyakorlati megvalósítása az adaptivitás, és a teljesség szemléletében történik
  - a kiemelkedő képességű gyerekek megkapják a differenciált fejlesztést mind a csoport életén belül mind pedig egyéni vagy mikrocsoportos formában

Gyermekvédelmi Szociális segítségnyújtás

Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai intézkedéseknek a gyermek személyiségéhez kell alkalmazkodniuk.

A nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (migráns) gyermeknek óvodai nevelésben biztosítani kell az önazonosság megerősítését, ápolását, erősítését, az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelmét.

Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő esélyek mellett az optimális fejlődést.

Feladat:

Az esélyegyenlőség biztosítása:

Az esélyegyenlőtlenség csökkentése mellett kiemelten fontos a befogadó környezet megteremtésével a kialakult előítéletek lebontásához való hozzájárulás, az újabb előítéletek kialakulásának megelőzése.

A gyermekek védelme minden óvodapedagógusnak kiemelt feladata. A gyermekvédelmi törvény ismerete, annak betartása a gyermekek érdekeinek képviselője kötelezettség minden nevelő-oktató intézmény részére.

Igyekszünk tapintatos, személyes kapcsolatot kialakítani a szülőkkel, a családokkal, a nevelőkkel és a szociális gyermekvédelmi munkatársakkal.

Az óvodai nevelésnek az egyenlő hozzáférés biztosításával a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, a gyermeki jogok és alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítésére kell irányulnia.

A gyermeki jogok védelme:

- minden gyermek részére biztosítjuk a fejlődéséhez szükséges feltételeket
- lehetőséget biztosítunk, hogy családi háttere vagy eltérő fejlődése kapcsán kialakult hátránya csökkenhessen
- a családokkal tapintatos, személyes kapcsolatot alakítunk ki,

-közreműködünk a gyermekek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában és megszüntetésében,

-minden felmerülő kérdésben a Gyermekvédelemre vonatkozó törvények szerint cselekszünk.

-Szükség szerint jogi képviselő segítségét is igénybe vesszük

A gyermekvédelmi munkát óvodánkban az igazgató, a tagóvodaigazgató, tagóvodaigazgató helyettesek látják el. A folyamatot az Esélyteremtési munkaközösségünk támogatja.

Az óvodai nevelésnek az egyenlő hozzáférés biztosításával a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, a gyermeki jogok és alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítésére kell irányulnia

A gyermeki jogok védelme:

-minden gyermek részére biztosítjuk a fejlődéséhez szükséges feltételeket

-lehetőséget biztosítunk, hogy családi háttere vagy eltérő fejlődése kapcsán kialakult hátránya csökkenhessen

-a családokkal tapintatos, személyes kapcsolatot alakítunk ki,

-közreműködünk a gyermekek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában és megszüntetésében,

-minden felmerülő kérdésben a Gyermekvédelemre vonatkozó törvények szerint cselekszünk.

-Szükség szerint jogi képviselő segítségét is igénybe vesszük

A gyermekvédelmi munkát óvodánkban az óvodavezető és a családgondozók koordinálják, a folyamatot az integrációs munkaközösségünk is szakmai segítségével támogatja.

Feladataink:

- gyermekvédelmi esetek feltérképezése, a feladatok koordinálása
- gyermekvédelmi szempontból szükséges nyilvántartások vezetése
- a gyermekek életének folyamatos figyelemmel kísérése
- szükség esetén családlátogatás szervezése
- kapcsolattartás a vezetőséggel, csoportokkal, a Szociális és Gyermekvédelmi szolgálattal
- gyermekvédelmi ügyek intézéséről a meghatározott személyek tájékoztatása
- közreműködés a védelembe vett gyermekek élethelyzetének rendezésében
- együttműködés a gyámhivatallal

Kapcsolatrendszerünk

Óvoda-család

Óvodaképünk a nyitott óvoda, amelynek működése során a gyerekek érdekében a családdal való együttműködés hagyományosan jó törekvéseit folytatva új szemlélettel és új formákkal gazdagítását tűzzük ki célul programunkban.

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele, a családdal való együttműködés. Az együttműködés formái változatosan, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukba foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg. Kiemelkedő jelentőséget tulajdonítunk: a családokhoz közeledés szemléletének.

Ezen a téren fontosnak tartjuk:

-az óvodapedagógus vállalja fel a kapcsolatkeresésben a kezdeményező szerepet, hiszen ő képes a család és az óvoda közötti híd kiépítésére;

-a kitűzött céljaink elérése érdekében fontos mindazoknak a módszereknek, eszközöknek a gazdagítása, amelyekkel az eddigieknél többet tudhatunk meg a családok nevelési elképzeléseiről és gyakorlatáról;

-szemléletformálás: az iskolára való előkészítés az óvodában nem külön feladat, foglalkozás, hanem a gyermeki személyiséget kibontakoztató 3-4 éves nevelési folyamat eredménye, az iskolai beilleszkedés közvetett segítségével az óvoda kiegészíti a családi nevelést.

-a szülők tájékoztatása a gyermekek aktuális fejlettségi szintjéről, fejlődési jellemzőiről.

-Az indirekt hatások mellett tudatos szemléletformálás, a szülők bevonása az óvodában a gyerekekkel együtt megvalósuló tevékenységekbe, kezdeményezésekbe (papírgyűjtés, komposztálás, szelektív hulladékgyűjtés, a háztartásban felesleges csomagolóanyagok gyűjtése óvodai felhasználásra, közös kirándulás).

Alapelveink:

A nevelésben az óvoda ismerje el a család elsődlegességét, tisztelje a szülőt.

-Az óvónő fogadja el a szülőt még akkor is, ha a gyermeknevelésben súlyos hiányosságokat tapasztal. Ezekben a családokban is keresse a gyermekszertet reménykeltő szálait.

-Kapcsolatában éreztesse az őszinte "odafordulást", az empátiát és segítő szándékát addig a pontig, amíg a szülő ezt képes elfogadni.

-A kapcsolat épüljön a tapintatra és mélyüljön el a közös programok együttes tevékenységei alkalmával.

-Az óvónő ismerje és fogadja el a család szokás-, szabályrendszerét, s tapintatosan befolyásolja az életmód jó szokásainak alakításában.

-Az óvoda vállalja az inkluzív nevelés értékeinek indirekt közvetítése mellett a szemléletformálás direkter módszereit is. (előadás, vitaindító, cikkek ajánlása, faliújságra helyezése).

-Szemléletformálás: az iskolára való előkészítés az óvodában nem külön feladat, foglalkozás, hanem a gyermeki személyiséget kibontakoztató 3-4 éves nevelési folyamat eredménye, az iskolai beilleszkedés közvetett segítségével az óvoda kiegészíti a családi jellemzőit, fejlesztési feladatait tartalmazó dokumentum kérésének és iskolába általuk való továbbításának lehetőségéről.

-Az Óvoda szülői képviseletét a Szülői Szervezet látja el, amelynek működési feltételeit, feladatait az érvényes jogszabályok alapján maguk alakítják ki, s szülő tagjaik a tagóvodák szülői munkaközösségeit képviselik.

Az együttműködés formái:

Nyílt nap:

A leendő óvodások családjait várjuk erre az eseményre, ahol lehetőség nyílik az intézmény bemutatására.

Befogadás:

Kiválóan alkalmas arra, hogy a szülő megismerje a csoport szokás-szabályrendszerét, a gyerekek pedig fokozatosan váljanak el a szüleiktől. Ez a folyamat biztosítja mind a gyerekek, mind a szülők biztonságérzetének kialakulását.

Családlátogatás:

Igény szerint meglátogatjuk a gyerekeket saját környezetükben, hogy az óvodába érkezés minél gördülékenyebben valósuljon meg. Szükség szerint szervezünk a tanév során is családlátogatást, ha ezzel segíteni tudjuk családok, gyermekek helyzetét.

Fogadó óra:

Évi két alkalommal előre szervezett időpontban lehetőséget biztosítunk a szülőknek, gondviselőknek, de év közben felmerülő probléma esetén bármikor kérhető további fogadóóra mind az óvodapedagógusoktól, mind az integrációs munkaközösség tagjaitól az óvodapedagógusokkal az egyéni beszélgetésre. A beszélgetéseken szükség szerint részt vesznek az intézmény szakemberei.

A fogadó órákon lehetőség van az egyéni mérések, fejlesztési tervek, azok értékeléseinek megtekintésére, átbeszélésére, a szükséges további lehetőségek megkeresésének rögzítésére.

A fogadó órákról feljegyzés készül.

Szülői értekezlet:

A csoport életével kapcsolatos események, kérések, kérdések megbeszélésének fóruma, évente két alkalommal szervezzük.

Az óvoda-család kapcsolatának eredményességéről partneri elégedettségmérés során győződünk meg.

A szülők óvodai életbe való bevonása:

- játsszós délelőttön részvétel
- óvodai életbe betekintő alkotó délutánok
- aktív, segítő szülő az óvodában, csoportban,

Az informálás kommunikációs kapcsolat lehetőségei:

- honlap, facebook, messenger csoport
- hirdetőtáblák,
- hírlevelek, szórólapok, üzenetek, meghívók, kérdőívek,
- ötletládika

Az óvoda külső kapcsolatai

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt (bölcsőde), az óvodai élet alatt (pedagógiai szakszolgálat intézményei, közművelődési intézmények) és az óvodai élet után (iskola) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében.

A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükségletekhez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

Az óvoda - bölcsőde kapcsolata:

A gyermekek közül kevesen járnak az óvodát megelőzően bölcsődébe. Ezt a kapcsolatot mégis fontosnak tartjuk, a jó szakmai együttműködés a gyermekek fejlődését szolgálja.

Az óvodába érkező gyerekek előzetes látogatásával már biztosítjuk a nyugodtabb átmenetet, a szakmai kapcsolattal a gyerekek minél hatékonyabb ellátását.

Az óvoda-iskola kapcsolata:

A pedagógiai munkánk megújításának időszakában (Óvodai Integrációs Fejlesztő Program, kompetencia alapú óvodai nevelés) az eddigieknél szorosabb és hatékonyabb együttműködés szükséges az óvodák és az iskolák között. Fontosnak tartjuk az azonos szellemiség érdekében a folyamatos, rendszeres, hagyományteremtő- és megtartó kapcsolatot, együttműködést városunk óvodái és iskolái között. A kapcsolat felvétele, az iskola felé nyitás és a hatékony, kölcsönösen gazdagító szakmai együttműködésben a kezdeményező szerep az óvodáé, az óvodapedagógusoké.

Az együttműködés formái:

-az iskolai kollégákkal az emberi és szakmai kapcsolatok folyamatos ápolása, érdeklődés egymás munkája, problémái, eredményei iránt;

-kölcsönös látogatások, tapasztalatgyűjtés: az első osztályosokat meglátogatjuk az iskolában, az első osztályos tanítók, pedig a leendő iskolásokat látogatják meg az óvodában;

-szakmai tanácskozások, megbeszélések, előadások az alsó tagozaton tanító nevelőkkel, olyan pedagógiai, pszichológiai, módszertani témákban, amelyek segíthetik az óvoda - iskola átmenet zökkenőmentesebb megvalósítását; együttműködés az óvodából az iskolába való átmenet megkönnyítése érdekében, konzultáció az óvodai kompetencia alapú nevelésről, visszacsatolás a partneri igény/elégedettség mérés eredményeiről,

-figyelem felhívás arra, hogy az iskolába menő gyermek aktuális fejlettségi szintjét és a fejlesztés feladatait tartalmazó dokumentumot kérhetik a szülőtől,

-szakmai műhelymunka (óvoda-iskola átmenet támogatása);

-szülői értekezleteken való részvétel: a leendő első osztályos tanítók tájékoztatják az iskolába készülők szüleit, pedagógiai elképzeléseikről az iskolába lépés teendőiről;

-a gyermekek látogatása az iskolában: ismerkedés a tanítókkal és az iskolai környezettel,

Az óvoda és a közművelődési intézmények kapcsolata:

Folyamatos, rendszeres kapcsolatot kell kiépíteni és működtetni a helyi kulturális intézményekkel, a könyvtárral, az Ady Művelődési házzal.

Hagyományosan megszervezett közművelődési programjaink:

-Gyermekszínház

-Könyvtárlátogatás

-Múzeum, palóc tájház látogatása

-Közös program: szüreti fesztivál, magyar népmese napja, gyereknap.

Az óvoda és a fenntartó kapcsolata

Folyamatosság, rendszeresség és kölcsönösség jellemzi e kapcsolatot, amely biztosítja az óvodánk önálló, zavartalan, jó színvonalon való működését.

Az együttműködés formái:

-Kölcsönös tájékoztatás, egyéni személyes megbeszélések.

-Értekezletek, tanácskozások.

-Tájékoztató jellegű fórumok.

-Az óvoda működésének vizsgálata, értékelése.

-Részvétel az óvodai rendezvényeken.

Fenntartónk az együttműködés során biztosítja intézményünk autonómiáját, támogatja és segíti a hatékony és sokféle értéket képviselő óvodai nevelőmunkánk megvalósítását.

Az óvoda és a Roma Nemzetiségi Önkormányzat kapcsolata

A tagóvodáinkba járó nemzetiségi kisebbséghez tartozó gyermekek nevelése érdekében folyamatos és kölcsönös együttműködésre, hagyományteremtő kapcsolatra törekszünk városunkban működő RNÖ- val, illetve tevékenységet folytató képviselőkkel.

A kapcsolattartás formái:

-Rendszeres konzultációk.

- Közös programok szervezése (szülők klubja, roma nemzetiséghez tartozó művészek az óvodában, játékdélutánok szülőkkel közösen stb.).
- Táncház szervezése.
- Közös pályázatok.
- Közös segítségnyújtás a nehéz helyzetbe került családoknak. A társadalmi erőforrások és a családok közötti információ áramlás elősegítése.

Óvoda-iskola átmenet támogatása

Egyes kutatók kritikus periódusoknak tekintik az átmeneteket, ide értve az óvoda-iskola váltást is. „Az iskolakezdés közel akkora (bizonyos értelemben talán nagyobb) változást jelent a 6 év körüli gyermek életében, mint amikor a 17-18 éves fiatal az iskolapadból a munkahelyre kerül.” (Gósy, 1997, 71.)

Az óvoda-iskola átmenet új szempontú megközelítése felveti a kompetens óvodás és kisiskolás fogalmát. Talán kissé szokatlan a szóhasználat, de feltétlenül helye van e kérdéskör fogalomkincsében, hiszen az óvodát elhagyó gyermek minden tudás birtokosa, amelyet óvodásként megszerezhetett, de új kihívások elé kerül iskolásként. Ismételt meg kell küzdenie azért a tudásért, amely az iskolai élethelyzetekben őt eligazítja.

A tanulás megkezdéséhez szükséges „tudás”, képességek megszerzésére, kialakítására, a spontán ismeretszerzésre a nap bármely szakában lehetőséget kell biztosítani mind a játék, mind a munka jellegű tevékenységeknél. A közvetlen tapasztalatszerzésből következik, hogy az egyes témákhoz mindig meg kell választani a tapasztalatszerzés terét (pl. szabadban történő megismerő tevékenység).

A módszer megválasztása a foglalkozás témájából ered, az óvodapedagógus szabadon, a gyermekek érdeklődését felhasználva, a létszámmra tekintettel alkalmazzák a mindennapokban. Alapelv, hogy a tanulás folyamatát hassa át a játékosság, a folyamatosság és fokozatosság, amely nemcsak egy foglalkozásra, hanem a nevelés három-négy éves intervallumára kiterjedően.

A hatékony és alkalmazható tudás megszerzésére való képesség kialakítása is az átmenet időszakának fontos feladata. Az iskolába lépés előzménye, hogy a gyerekek már átéltek egy átmenetet, vannak tapasztalataik a szülőtől való elválásról, a közösség élménye ismerős, hiszen az óvodában megtanulták a szabályokhoz, normákhoz való alkalmazkodást. Mindezt azonban a játék varázsa segítette, amelynek során formálódtak a tanuláshoz szükséges alapkészségek és tulajdonságok.

Az óvoda a kíváncsiság és tanulási kedv kialakítására épít és megtartására törekszik. Az iskola pedig olyan tevékenységi formákat kíván meg, amelyek a szabálytudaton alapulnak, a kötelező feladatok teljesítését igénylik.

Célunk:

- pozitív emocionális és viselkedési minták kialakítása
- Gondoskodó, védő, az önállóságot nem gátló környezet biztosítása
- a személyiségükben rejlő erőforrások kibontakoztatásának segítése

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Legyen képesek arra, hogy 35-40 percig a feladatra figyeljen, összpontosítson, természetesen több rövid periódus összeadásával.
- A nagymozgása és a finom-motorika fejlettsége tegye lehetővé az írás elsajátítását.
- Látásmódja tegye lehetővé, hogy az egyes funkciókat, tevékenység területeket különítse el (szerialitás képessége)
- Legyen képes bizonyos analitikus (elemző) látásmódra
- Feladattudata fejlődjön arra a szintre, hogy akarati tulajdonságainak rendelje alá tevékenységeit, és fontossági sorrendben az ismeretszerzés, a tudatos tanulás foglalja el az első helyet.
- Alakuljon ki a nyelvi kifejező készség, megfelelő mondatszerkesztése, biztonságos szóhasználata
- Legyen aktív befogadója a meséknek, verseknek, történeteknek.
- Próbálkozzon az ütemes szótagolással, a hangok helyének felismerésével, hangzó folytatásával, ismerjék a szavak jelentését, mögöttes tartalmát, gyűjtő és alapfogalmakat. Az óvodáskor éve alatt a gyermek játéka jelentős fejlődésen megy keresztül.
- Legyen képes elmélyülten, önállóan játszani, ha megfelelő hely, eszköz és idő áll rendelkezésre.
- Legyen képes társaihoz alkalmazkodni, fogadja el más elgondolását, a kialakult szabályokat.
- Alakuljon tájékozódási, motoros és taktilis képessége.

Szakirodalom, forrásanyag

Dr. Hegyi Ildikó: Fejlődési lépcsőfokok óvodáskorban. Okker Oktatási Kiadó, 1998.

Porkolábné Dr. Balogh Katalin: Komplex prevencióos óvodai program (Kudarc nélkül az iskolában). Volán Humán Oktatási és Szolgáltató Rt. 1999.

Forrai Katalin: Ének-zene az óvodában. Zeneműkiadó, Budapest 1977.

Zilahi Józsefné: Óvodai nevelés játékkal, mesével. Eötvös József Könyvkiadó, Budapest 1996.

Kerezsi Andrásné (közoktatási szakértő, óvodavezető) - Feketéné Csermely Éva (közoktatási szakértő): Gyakorlati útmutató az óvodai pedagógiai program felülvizsgálatához. Modinfo Kft. 2004.

Segédanyag a helyi nevelési program elkészítéséhez. Budapest, XVIII. Kerület, 2004.

Segédanyag a helyi programunk átdolgozásához, módosított alapprogram szerint.

Kézikönyv a sajátos nevelési igényről és az integrációról

Őzike tagóvoda

Pedagógiai program tagóvodai feladatok

Művészeti nevelés az Őzike Tagóvodában

A gyermekek művészeti nevelése az óvodai nevelés keretein belül, a spontán hatások mellett tudatos nevelői tevékenység. Ebben a korban az esztétikai tevékenységek iránti vonzódás spontán, csak a hajlam adott és csírája annak a képességnek, amely egyre szándékosabbá válik. Fontos, hogy a gyermekek ebben a fogékony életkorban kapjanak lehetőséget, ösztönzést a környezettel való helyes értékes kapcsolatteremtésre, mikor fogékonyságuk, eredetiségük, ízlésviláguk még tiszta.

A gyermek az esztétikai tevékenységben szívesen vesz részt, mert újra élheti élményeit. Az esztétikai nevelés komplex folyamat, hatásrendszere segíti a világról alkotott kép befogadását, újra alkotását, az önálló produktív szemlélet kialakítását, a világ jelenségeinek megfigyelését, a természeti és társadalmi, esztétikai tevékenységek élményét.

Célja:

Olyan élményekre és tapasztalatokra épülő nevelés megvalósítása, melyek során a környező világ érzéki síkon megfoghatóvá válik, és képessé teszi a gyermeket a valóság esztétikai felismerésére, befogadására és létrehozására.

A művészet nem más, mint a világ megismerése sajátos nézőpontból egyéni szűrőn keresztül. A művészeti nevelés az egyéniség színeinek kibontakoztatását jelenti. A művészeti tevékenységek fogalomkörébe tartozik a mese-vers, az ének-zene, a mozgás, a bábozás, a tánc, a játék, a dramatizálás, a festés, az agyagozás, a rajzolás, a barkácsolás mellett a környezet esztétikájára nevelés is.

A művészeti tevékenységek során az óvodapedagógus feladatai:

- Adja meg a segítséget azon a művészeti területen, amely iránt a legnagyobb a gyermek érdeklődése, ahol a készségei, képességei leginkább megmutatkoznak.
- Folyamatos fejlesztéssel juttassa sikerélményhez a gyermeket, hogy élje át az alkotás örömét, az előadás élményét, hogy megtapasztalhassa tevékenységének, munkájának eredményét, hogy felismerje saját képességeit.
- Adjon lehetőséget minden óvodásnak függetlenül a gyermek egyéni művészeti képességétől – a különböző helyszíneken művészeti élmények átélésére, a művészeti kultúra befogadására. - A művészeti ágak alkotóival (népi kismesterségek, képzőművészek) képviselőivel kapcsolattartás.
- Az óvodapedagógus segítse elő a gyermekek betekintését a művészetek világába.
- Az esztétikai élmények hatásának érvényesítése, a gyermekek érzelmi életének formálása a művészetek eszközeivel.
- A gyermekek és a művészetek közötti erős érzelmi kötődés kialakítása.
- Változatos és rendszeres élménynyújtás, különféle tevékenységeken keresztül.

A művészeti nevelés céljának megvalósítása érdekében az óvónő céltudatosan vezeti a gyermekeket a környezet iránti nyitottság és az ezzel szorosan összefüggő szemlélet birtoklása felé.

Egyrészt teret és lehetőséget ad az életkori sajátosságokból fakadó gyermeki kíváncsiságnak, fantáziának.

Másrészt felkínálja mindazokat a lehetőségeket, melyek a nevelési mintakövetésből, mint bő forrásból adódnak. Az óvónő modellként ad mintát a sokszínűség, az alkotó kíváncsiság kielégítésére, a világ gyermekek számára való kitérítésére. Így az esztétikai élmény iránti vágy megalapozása egyik fontos feladata egész óvodai nevelésünknek.

A gyermekek esztétikai nevelését az őt körülvevő környezet hatásrendszere biztosítja.

Az óvodai nevelésben a művészeti nevelés az irodalom, a zene, a vizualitás, a mozgás, a viselkedés és a környezet esztétikájában valósul meg.

Másik fontos feladat a változatos és rendszeres élménynyújtás. A gyönyörködtetés, a rácsodálkozás alkalmainak és lehetőségeinek megteremtésével, szervezésével az eszközök széles körű kínálatával gazdag tevékenységrendszert kell biztosítani a gyermekek motivációja és aktivitása érdekében.

Meg kell teremteni a hangulati feltételeket, emellett gyakoroltatni az esztétikus környezet felismerését, óvását, alakítását. Ennek érdekében az óvónő szervezzen, kezdeményezzen minél bábozást, énekes játékot, adjon lehetőséget a vizuális megjelenítéshez. Olyan anyagokat, eszközöket biztosítson a gyermek számára, amelyek elősegítik az esztétikai élmény kialakulását, magába rejtik az egyéni megvalósulás lehetőségét is (pl. festék, filc, gyurma, mesekönyv, báb, paraván, különböző természetes anyagok stb.).

Fokozatos fejlesztéssel törekedjék az élmény és tanulás, tapasztalatszerzés, gyönyörködtetés, befogadó és cselekvő tevékenység szoros egymásba fonásával az egymás iránti vonzódás kialakítására.

Tölgyfa tagóvoda

Pedagógiai program tagóvodai feladatok
Természetközeli nevelés a Tölgyfa óvodában

A gyermekek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti – emberi - tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól. Az óvodai nevelés akkor valósítja meg célját, ha fejlesztési programját a gyermek környezetével kapcsolatos gazdag tevékenységrendszerébe ágyazza, figyelemmel a tapasztalatszerzés megannyi természetes élethelyzetének tudatos, tervszerű megszervezése az alábbi pontokon belül:

- a társadalmi és természeti környezet megismerése,
- környezetünk formai és mennyiségi viszonyai,
- környezetvédelem.

A külső világ tevékeny megismerése áthatja a gyermekek életét, az óvodai tevékenységek egészét. Az óvodásokat körülvevő világ megismerésében elsődleges szerepe van a közvetlen megfigyelésnek és tapasztalatszerzésnek. A környezet megismerése a tapasztalatok, ismeretek gyarapításával, feldolgozásával felkelti, és ébren tartja a gyerekek kíváncsiságát, érdeklődését, kielégíti megismerési vágyukat. Elősegíti, hogy maguk fedezhessék fel környezetük tárgyait, jelenségeit. A környezettel való ismerkedés az óvodai nevelés egészében érvényesülő folyamat. Átala a gyerekek az őket közvetlenül körülvevő és a tágabb természeti és társadalmi környezetről olyan tapasztalatokat szereznek, amelyek az életkoruknak megfelelő biztonságos eligazodáshoz, tájékozódáshoz nélkülözhetetlenek.

A környezetismeret szoros összefüggésben van az összes nevelési területtel, általában témája adja meg a többi foglalkozás témáját, létrehozva így a komplexitást. Így az ismeretek a lehető legtöbb csatornán keresztül jutnak el a gyerekekhez, biztosítva a tapasztalatok beépülését, későbbi hatékony alkalmazását.

A környezet megismerésére nevelésben elsődleges fontosságot tulajdonítunk a tapasztaláson alapuló ismeretszerzésnek.

Célunk:

A gyerekek szerezzenek tapasztalatokat, ismereteket a szűkebb, és a tágabb természeti és társadalmi környezetről, mennyiségi és téri viszonyokról.

A környezettudatos nevelés célja, hogy kis lépésekben tanítsa meg, hogyan kell tudatosan együtt élni környezetünkkel, hogyan kell védenünk azt, miközben nem mondunk le a csodálatos emberi felfedezések nyújtotta lehetőségekről.

A fenntartható fejlődést szem előtt tartó környezettudatos magatartás forma megalapozása, alakítása, kialakítása.

Feladataink:

A természet megszerettetése, védelme, a tiszta környezet iránti igény alapjainak lerakása.

A környezettudatos magatartásforma megalapozása a fenntartható fejlődés érdekében.

A gyerekek érdeklődésének felkeltése a környezetük iránti kíváncsiságukra, megismerési vágyukra építve.

A külső világ tevékeny megismerése során az esztétikai és érzelmi nevelés lehetőségeinek biztosítása, szülőföld szeretetének megalapozása.

A módszerek gazdagságán belül a természeti megfigyelések, séták, kirándulások dominanciája.

A pozitív érzelmi viszonyok kialakításának segítése az élő és élettelen világgal.

A közösségi nevelés lehetőségeinek kihasználása, társas kapcsolataik erősítése.

Kommunikációs képességeik, beszédkésztségük fejlesztése.

Természetsarok kialakítása, gondozása és az ott történő változások folyamatos megfigyelése.

Megemlékezés a zöld jeles napokról.

Az egész életen át tartó tanulás igényének és képességének kialakítása. A családokkal való szoros együttműködésre való törekvés.

A környezet alakításában és a kortárs kapcsolatokban a gyermek önálló véleményalkotásának elősegítése, döntési képességének fejlesztése.

A társadalmi és természeti környezet megismerésének tartalma:

Társadalmi környezetükből a gyermekek rendelkezzenek koruknak megfelelő ismeretekkel a családról, munkájukról, az egymáshoz való viszonyról az együttélés konkrét tapasztalatairól.

Az óvodai környezet megismertetése mind a tartalmát, mind a funkciókat, mind a hozzájuk való alkalmazkodás szokásrendjét illetően.

A szülőföld, a hazai táj, a nemzeti kultúra értékeinek és a keresztény kulturális értékek megismertetése.

Szerezzenek tapasztalatokat az óvoda környezetéről fellelhető megfigyelhető felnőtt foglalkozásokról/ kereskedelem, építkezés, tűzoltóság, iskolalátogatás posta/.

Legyen tapasztalatuk az orvos védőnő, betegellátás feladatairól.

Tudják megnevezni az emberi testrészeket, ismerjék és gyakorolják önállóan tisztántartásukat, ismerjék érzékszerveiket azok funkcióit, védelmét.

Gyakorolják a helyes gyalogos közlekedést, alakuljon ki a helyes közlekedési morál.

Ismerjék a közlekedési eszközöket.

Figyeljék meg a napszakokat, gyakorolják a helyes kapcsolódó tevékenységeket.

A természeti környezet megismerésére alapvető lehetőség az évszakok megfigyelése.

Az időjárás a természet jellemzői, változásai, a színek, a fények, formák szépségei alapvető biológiai, ökológiai, fizikai, kémiai tapasztalatokra adnak lehetőséget.

A növény és állatvilág megismerése, ha lehetséges természetes környezetükben.

A városi életformának már nem szerves része a néphagyományok gyakorlása, ezért feladatunk a gyermekekhez közel hozható néphagyományok megismertetése, az átélés segítése.

A környezetvédelem tartalma:

A Zöld Óvoda cím birtoklása együtt jár a Zöld Óvoda kritériumainak betartásával. A környezetünk ismeretén megbecsülésén rendben tartásán és alakításán keresztül a megfelelő érzelmi kötődés kialakításával az élet tiszteletére és a tárgyi környezet óvására nevelünk. Fontos, hogy a gyermekek védjék az élő természetet, gondozzák, gondoskodjanak életfeltételeik biztosításáról. A környezetvédelem az óvoda minden dolgozójának feladata, sőt a szülőtől is meg kell kívánni a példamutatást.

Célunk, feladatunk, hogy elemi környezetvédelmi tevékenységekben aktívan vegyenek részt a gyerekek:

-Állat és növénygondozás tartalma kinn és benn

-Téli madáretetés

-Madáritatók telepítése

-Madárodúk kihelyezése, madaraink életének figyelemmel kísérése

- Gondoskodunk a kertünkben lakó egyéb állatokról (mókusok, sünök)
- Mindegyik csoportszobában létrehozunk egy - a mindenkori évszak jellemzőit is mutató-ter mészetsarkot, ahol a növények fejlődését is nyomon követhetik.
- Interaktív, környezettudatosságot alakító, fejlesztő kinti és benti játékok
- Napi tevékenyégbe ágyazva megismertetjük a gyerekeket az újrahasznosítás fogalmával.

A projektekhez kapcsolódva rendszeresen kirándulásokat szervezünk a természetbe.

- Energiatakarékosság vízzel, árammal, papírral a mindennapi tevékenységekbe ágyazva
- Megemlékezés a zöld jeles napokról
- Állatok világnapja október 4.,
- A víz világnapja március 22.,
- Föld napja április 22.,
- Madarak és fák napja május 10.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Ismerettel rendelkeznek önmagukról, családjukról, az őket körülvevő emberi környezetről
- Tudják nevüket, lakcímüket, szüleik nevét, foglalkozását.
- Jól tájékozódnak szűkebb környezetükben / óvoda, lakóhely / ismeretekkel rendelkeznek tágabb környezetükről.
- Ismerik a környezetükben élő állatokat, növényeket, azok gondozását és védelmét.
- Azonosítani tudják az évszakokat jellemző jegyeik alapján, segítséggel tájékozódnak az időben / év, hó, hét, nap, napszak/
- Ismerik az időjárás és az emberi alkalmazkodás összefüggéseit.
- Ismerik a gyalogos közlekedés alapvető szabályait, a gyakorlatban alkalmazzák azokat.
- Megnevezik az emberi test részeit. Ismerik az érzékszerveket és azok funkcióit, védelmét.
- Kialakulóban vannak azok az alapvető magatartási formák, szokások, amelyek e természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek, alakul a környezet tudatos magatartásformájuk.
- Nyitottak a „külső világ” történései iránt.
- Igényesek környezetük tisztaságára.
- Képesek gondolataikat érzéseiket jól érthetően, összefüggően megfogalmazni, kifejezni

-Életkoruknak megfelelően értik meg a természetben meglévő ok- okozati összefüggéseket.

-Életkoruknak megfelelő környezettudatos magatartást tanúsítanak.

Napsugár tagóvoda

Pedagógiai program tagóvodai feladatok

Közlekedésre nevelés program

A mágikus gondolkodásnak megfelelően a közlekedési szabályokat örökérvényűnek, felsőbb hatalom által elrendeltnek kell beállítani, amin a gyerek ebben a fázisban nem tud változtatni, elhiszi. Az elvont fogalmakat még nem érti, így nem tud mit kezdeni a KRESZ nyelvezetével, fogalmaival.

Fontos, hogy ne elvont szabályokat, hanem bemutatható, megfigyelhető, utánozható, biztonságos magatartásformákat tanítsunk. Az oktatás módszerei:

- bemutató
- megfigyelés
- utánozás -
- ismétlés.

A közlekedésre nevelésben építeni lehet arra, hogy óvodáskorban értik meg a gyerekek, hogy bizonyos dolgok, mint a számok vagy az anyag, állandók, és megmaradnak. Gondolkodásukban gyakori az animizmus (átlelkesítés), ami azt jelenti, hogy gondolataikban az élettelen tárgyak megelevenednek, sokszor emberi tulajdonságokkal, motivációkkal rendelkeznek. A gépjárművet is gyakran élőnek látják, az első lámpája a két szeme, amikkel lát, és képes vigyázni a gyalogosokra, különösen a gyermekekre.

Az animisztikus gondolkodást sokszor a felnőttek viselkedése is elősegíti, megerősíti. Elsősorban a család, főleg az anya szerepe elsődleges, mint viszonyítási pont. A család azért nagyon fontos elem a közlekedésre nevelés szempontjából, mert spontán megnyilvánulásokban meghatározott magatartási és szerepmintákat közvetít a gyerek felé, amikre ráépül a tudatos nevelés, szoktatás, ellenőrzés, tanítás és fegyelmezés.

A bölcsődébe, óvodába járással aztán jelentőssé válik a kortárs csoportok hatása, mint viszonyítási keret. Ennél a korcsoportnál meghatározó, hogy a családdal szoros kapcsolatban áll a gyerek, így tehát a szülőkkel együttes programok lesznek hatékonyak, valamint a bölcsődés és óvodás közlekedésre nevelés szerepét kell hangsúlyozni, mivel a kortársak befolyása egyre erősödik.

A másokkal való közös, helyes közlekedési viselkedést nagymértékben segíti az ösztönös, gondolkodás nélküli mozgásismétlés, a szabályszerűségek és ismétlődések felfedezése. Mivel a gyerekek ebben az életkorban jellemzően nem közlekednek egyedül, csak családdal, illetve nevelési intézménnyel csoportosan, ezért a szabályozás is a szülőknek, nevelőknek kell, hogy szóljon.

Az elvárható tudatos közlekedéshez szükséges kompetenciák fejlődése megindul, a megfelelő családi és intézményi neveléssel elméletben (felismerés és megkülönböztetés szintjén) tudatában van a közlekedési jelzéseknek, gyakorlatban azonban (használat és szokások szintjén) még nem. Mivel ilyenkor tanulja meg a gyerek az alapbizalmat, az autonómiát és tapasztalja meg saját énhatékonyságát, kezdeményezőképességét, olyan típusú módszereket kell alkalmazni a közlekedésre nevelésekor, amelyek tekintettel vannak ezekre az életkori sajátosságokra.

Az ember személyiségével, sokféleségével gyalogosan, vagy egy jármű vezetőjeként része a közlekedés rendszerének.

Amennyiben az ember megfelelő szinten szabály-és normakövető magatartású egyén, megfelelően fejlett közlekedési képességekkel rendelkezik a közlekedési helyzetekben, akkor nem okoz és nem is szenved el közlekedési balesetet.

A közlekedésre nevelésnek minden életkorban ez a célja.

A személyiségfejlesztés feladatainak megvalósítása során ezen képességeket erősítjük, segítjük kialakulását, megerősítését.

Melyek a legszükségesebb képességek, melyek fejlesztése elengedhetetlen a közlekedésre nevelésben?

-mozgásképesség

megismerő képesség

-érzékelés, észlelés, figyelem

emlékezet, képzelet, kreativitás

gondolkodás, helyzetfelismerés, döntés

kommunikációs képességek

A motoros képességek egyrészt feltételei, másrészt eredményei a mozgásos cselekvéstanulásnak, valamely teljesítmény végrehajtásának.

A legfontosabb motoros képességek: kondicionálás, koordináció, mozgékonyság.

Fejlesztése a mozgásos tevékenységekből fakad, interakciós közegben zajlik, elsősorban játékos tapasztalatokra, utánzásra épül.

Érzékelés, észlelés, figyelem:

Látás: kb. 6 éves korban az éleslátás távolsága 3 m, a felnőttkori 71%-a. A perifériás látás korlátozott. A távolságbecslés, szemmérték a felnőttkori 15%.

Hallás: A hallásküszöb, hallásdifferenciálás kb. 6 éves korban alacsony, később fejlődik megbízhatóvá a közlekedésbiztonság tekintetében.

A mozgás és az észlelés 3 éves kortól eltávolodik és eltérő ütemben fejlődik. A látás veszi át a vezető szerepet, a hallás is ennek alárendelt.

Vizuális észlelés: Óvodás korban pontatlan, csak később, nagyobb korban képes a tárgyról érkező információt helyesen feldolgozni. Ennek feltétele a tudatos megfigyelés kialakulása.

Távolság észlelés: Kb. 9 éves korig megbízhatatlan. Kisebb járműnél a távolságot rövidebbnek ítéli meg, kisebb tömegűt lassabbnak ítél meg.

Mozgás észlelés: Kisebb gyereknél hiányzik, kb. 8 éves kor körül jelentős fejlődés várható. Kisebb korban a szubjektív elemek befolyásolják, pl.: nagyobb méretű zajos járművet gyorsabbnak gondolják.

Figyelem: Gyermeknél összpontosítása, megosztása, tartóssága nem éri el a közlekedési magatartáshoz szükséges szintet.

Emlékezet: A közlekedési benyomások rögzítése, az integrálás a múlt-jelen-jövő kb. 7 éves korban válik megbízhatóvá.

Kreativitás: A konkrét közlekedési helyzetben a benyomások alkotó képességét, újszerű megoldások keresését jelenti, óvodás korban nehezen fejlődik.

Gondolkodás, helyzetfelismerés, döntés: A gyerekek időben és térben egyféle műveletet képesek elvégezni. Analízis-szintézis kb. kisiskolás korra kiegyenlítően funkcionál. Döntési képességük kialakulóban van, de erősen bizonytalan.

Kommunikációs készségek: Közlekedési szókincsük hiányos, csak konkrét szemléltetéssel, magyarázattal képesek a közlekedési tartamú közléseket megérteni.

A téri irányokban való pontos tájékozódás képessége kb. 7-8 éves korban alakul ki.

A biztonságos közlekedéshez elengedhetetlen a megfelelő felkészítés, az is bizonyított tény, hogy ezt már óvodás kortól kell elkezdni.

Az óvodás korú gyermekeknek olyan elméleti és gyakorlati oktatásban kell részesülniük, amelyek eredményeként elsajátítják a biztonságos, kulturált, gyalogos-, kerékpáros- és utas szabályokat, így tudnak a leghatékonyabban felkészülni a közlekedésben való önálló részvételre.

A közlekedésre felkészítést hazánkban számos állami és civil szervezet programja segíti: a teljesség igénye nélkül ilyen például az ORFKOBB, Ovizsaru programja, a Generali Biztosító óvodai közlekedésbiztonsági programja, a Felelősséggel a Közlekedőkért Alapítvány KRESZ-Suli programja, vagy a MercedesBenz Hungary MobileKids programja. A programok szakmai felépítése és megvalósítása többnyire kiváló, azonban nem egységes, homogén, illetve nem országos lefedettségű.

A biztonságos közlekedéssel való ismerkedés nem egy különleges alkalom, hanem nap, mint nap törekedni kell arra, hogy a gyerekek minél több szinten minél több érzékszervükkel vegyenek részt a fejlesztésben, ami hozzájárul a készségeik alakulásában, idegrendszerük érésében, tudásuk gyarapodásában.

Csak az egységes közlekedésre nevelés biztosíthatja, hogy minden gyerek részt vegyen az oktatásban és kellően felkészült legyen. A biztonságos közlekedésre való felkészítés hatékonyra tételéhez a köznevelés minden szintjén (óvodában, alap-, és középszintű oktatásban is) szükség van a közlekedésbiztonsági ismeretek kötelező jelleggel történő oktatására elméleti és gyakorlati formában is.

A gyakorlat szempontjából fontosak a következők:

- a szabályok megismerését követően közúti közlekedés megfigyeltetése, játékos gyakorlás az udvaron, és a közúti közlekedésben
- a közlekedők közlekedéskultúrájának, megfigyelése, elemzése,
- az előforduló szabálysértések felismerése, szóbeli korrekciója,
- együttműködés a szülőkkel
- gyermekközpontú pedagógiai eljárások alkalmazása,
- a tapasztalati úton történő tanulás biztosítása
- játékba ágyazott képességfejlesztés megvalósítása

Ami igazán eredményes, az a valódi közlekedési helyzetekben történő gyakorlás. Igaz ez a nevelési módszer jóval több kreativitást és időt igényel, de a befektetett energia a gyermekek biztonságában térül meg.

Közlekedésre nevelés tematika javaslat:

- Közlekedési szabályok gyakorlása: gyalogos közlekedés szabályai, járművek felismerése, közlekedésének szabályai
- Közlekedési jelzések
- Közlekedési szituációk felismerése
- Gyakorlati feladatok megoldása
- Helyzetfelmérés-döntés-felelősség-következmény- gyakorlása
- Viselkedési szabályok a közlekedésben

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- ismeri az alapvető közlekedési szabályokat, egyszerű közlekedési helyzetben el tud igazodni
- ismeri a közlekedés jelzéseit
- mozgáskészségének fejlettsége elősegíti a további biztonságos közlekedésre fejlődést
- észlelése, érzékelése, kognitív funkciói megfelelően fejlettek a további tanulási feladatokhoz
- Kommunikációjában a metakommunikációs eszközöket is használja
- Figyelmes, udvarias magatartásra képes a közlekedési szituációkban